

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TÝRANÉ OSOBY, JEJICH PRÁVNÍ A SOCIÁLNÍ MOŽNOSTI

Autor práce: Monika Volfová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Milan Veselý

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Monika Volfová, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Milanu Veselému, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VOLFOVÁ, M. *Týrané osoby, jejich právní a sociální možnosti*: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 60 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Milan Veselý.

Klíčová slova: psychika, fyzické týrání, pomoc, sociální možnosti, intervenční centra, institut vykázaní.

Bakalářská práce pojednává o týrání osob, žen, mužů, seniorů, dětí. Jejich možností v rámci řešení svého problému pouze prostřednictvím rodiny, svých nejbližších, neziskových organizací a také prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení. Všechny shora vyjmenované skupiny osob se musí naučit svůj problém pojmenovat a následně se rozhodnout, zda skutečně chtějí svůj problém řešit, anebo zda jejich život zůstane stejný, tedy krutý a plný bolesti.

ABSTRACT

VOLFOVÁ, M. *Abused persons, their legal and social options*: Thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies, ops, 2015. 60 s Thesis Supervisor: Mgr. Bc Milan Veselý.

Keywords: mental, physical abuse, assistance, social opportunities, intervention centers, institute reporting.

The thesis deals with bullying people, women, men, seniors, children. Their options in solving your problem only through families, their loved ones, NGOs and through the authorities responsible for criminal proceedings. All of the above listed groups must learn to identify your problem and then decide whether they really want to solve your problem, or whether their life will remain the same, cruel and full of pain.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíle a metodika	10
2 Vývoj právní úpravy problematiky ochrany rodiny a dětí	12
2.1 Mezinárodní právní normy	12
2.2 Vnitrostátní právní normy	13
2.3 Trestněprávní ochrana v České republice	14
3 Trestněprávní možnosti týraných osob	17
3.1 Právní možnosti týraných osob.....	17
3.2 Vykázání.....	21
3.3 Práva oběti trestného činu	23
3.4 Krátkodobá ochrana	25
4 Kazuistika	27
5 Domácí násilí.....	28
6 Sociální možnosti týraných osob	30
6.1 Individuální plánování.....	31
6.1.1 Tyran – násilná osoba.....	32
6.1.2 Ohrožená osoba, vztahy, blízké osoby	33
6.1.3 Peníze – dostatek financí	33
6.1.4 Děti	34
6.1.5 Zdravotní stav ohrožené osoby:	34
6.2 První kontakt.....	34

6.3 Formy násilí – týrání	35
6.4 Násilná osoba.....	38
7 Kazuistika	41
8 Řízený rozhovor s pracovníkem Zařízení sociální intervence Kladno panem Tomášem Němečkem dne 28.1.2014.....	43
Závěr	59
Seznam použitých zdrojů	61

Úvod

Ve fungující společnosti by měly být základní hodnoty rodina, ochrana dětí chráněny. Tato ochrana by měla být normována. Normami, které by ochránily ty, kteří to potřebují. Naše společnost není schopna vždy ochránit ty, kteří to skutečně potřebují. I přestože se o toto snaží a výsledky její práce jsou viditelné, nedaří se ji vždy ochránit všechny.

Týrání jako pojem pro odpovědnost trestně právní je „*zlé nakládání s osobou žijící s pachatele ve společné domácnosti, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pocítuje jako těžké příkoří*“¹. Podle osob, které se zabývají touto problematikou je týrání z větší části ve stejné definici, avšak co odborník to trochu jiný výklad. Spojení všech těchto výkladů má jedno společné – jeden zcela zlomený člověk, ať psychicky či fyzicky na straně jedné a tyran kompenzující si svoje nedostatky na straně druhé. Nelze říci, že vždy je tímto tyranem muž. Setkáváme se i s příklady žen, dětí i vnuků tyranů, Není tedy možné říci, že pouze muž je schopen týrání. Pokud před částí společnosti vyslovíme slovo „týrání“ zcela jistě se všem vybaví muž jako tyran a žena jako oběť. Je pravdou, že z větší části je to pravda, ale je i procento žen, které týrají svého druha, manžela. Děti, které jsou schopné své rodiče týrat z mnoha důvodů a vnoučata, která i jako svůj cíl vybírají seniora, který pod jejich nátlakem vždy ustoupí. Je jen malé procento mužů, kteří svoji partnerku ať družku či manželku týrají kvůli penězům, jako to bývá u dětí a vnoučat. Proto se tyto kategorie od sebe liší tím, co vlastně chtějí svým týráním získat. U dětí a vnoučat to jsou především finance, na cokoli, co je pro tyrana důležité.

Pokud si představíme z definice slova „*i hrubé psychické zacházení s jedincem*“² je toto pro tuto kategorii zcela přesné. Je jen málo těch, kteří fyzicky týrají někoho blízkého, zde postačuje psychika, psychické vydírání toho druhého – „odejdu od Vás, pokud mi peníze nedáte“, vyhrožováním – „pokud mi ty peníze nedáš, řeknu, že ...“ a u seniora tyto věty představují samotu, osamění a pak peníze dají, v některých

¹ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní zákoník 2010. Stav k 1.4.2010*. Praha: Eurounion s.r.o., 2010, s. 368.

² NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní zákoník 2010. Stav k 1.4.2010*. Praha: Eurounion s.r.o., 2010, s. 368.

případech jsou skutečně i brutálně fyzicky napadáni ze strany svých dětí a vnoučat. U druhá, družky či manželů ten druhý ne vždy požaduje peníze. Týrá toho druhého ze zcela jiných důvodů. Svým jednáním si dokazuje svoji nadvládu nad tím druhým. Je potěšen a možná i šťasten z toho, že oběť se ho bojí tak, že nedokáže tomuto jednání čelit.

Představme si, že tyranem je muž, vysoce postavený, s nadprůměrným příjmem, s mnoha známými, přáteli stejně či více postavenými ve svém oboru a oběť, ženu v domácnosti, s minimální praxí, s dětmi o které pečuje, s minimálním nebo žádným příjmem a týráním, které se vyznačuje mnoha stupni. Absolutní nemožností se sama realizovat, mít práci, stejně tak přátele okolo sebe, kteří by pomohli a fyzické útoky, které se stupňují, stávají se normální, každodenní rutinou a následně ponížení večer při sexuálních praktikách, které nejsou pro ni přijatelné, snesitelné a velice bolestivé. A co teď? Má možnost odejít, má možnost vše nahlásit a čekat co bude dál. Pokud věc nahlásí, může se stát, že vše bude ještě horší. Pokud odejde, zcela jistě nedokáže bez pomoci dalších osob začít od začátku, bez peněz, bez práce a bez podpory, jak finanční tak i psychické. A nyní se misky pomyslných vah převažují na jednu či druhou stranu a kde je pomoc? Otázka, kterou si klade tato žena je nasnadě, „mám odejít nebo zůstat, pokud odejdu, budu žít na pokraji bídy, bez práce, bez přístřeší, bez tyrana nebo zůstanu a je velice možné, že to nevydržím, nezvládnou“!

1 Cíle a metodika

Cílem bakalářské práce je zjištění skutkového děje při páchání trestné činnosti týrání osoby blízké, jak z hlediska sociálních možností, tak i z hlediska trestně právního. Pokusíme se o zjištění důvodu, proč se nyní snižují možnosti týraných osob. Je to pouze obrazem skutečného stavu dnešní společnosti, nebo se situace tak razantně změnila v neprospěch slabých a bezbranných. Pokud porovnáme současné možnosti a možnosti před několika lety, zcela jistě zjistíme, že současná doba je pro týrané osoby v sociálních podmínkách horší. Zejména jejich životní úroveň, kdy stát v současné době není kromě psychologických poraden a pomocí schopn těmto týraným osobám pomoci i finančně. V bakalářské práci porovnáme možnosti týraných osob v případě, že svoji životní situaci řeší prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení a v případě, kdy tuto situaci řeší prostřednictvím rodiny, Intervenčních center, dalších subjektů (neziskových organizací) bez přítomnosti orgánů činných v trestním řízení.

V bakalářské práci, která obsahuje kazuistiky a to jak v případě uskutečněného řešení situace za pomoci sociální pracovnice z intervenčního centra, tak i řešení situace prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení odhalíme možnosti týraných osob.

Prostřednictvím dotazníkové metody v bakalářské práci se pokusíme o zjištění, zda osoba pokud by se ocitla v situaci týrané osoby, raději by se obrátila na svoji rodinu, blízké, intervenční centra, jejich sociálních pracovníků či na orgány činné v trestním řízení. Osloveni budou respondenti jak ze stran žen, tak i mužů, v celkové věkové hranici od 20-ti do 50-ti let. Zjištění jak dostatečně jsou v současné době lidé informováni o možnostech řešení situace při týrání, jaká část z respondentů se již s týráním osobně setkala.

Bakalářská práce obsahuje zhodnocující zprávu oznámených trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí za územní odbor Kladno Policie České republiky Středočeského kraje v období let 2012, 2013. Tyto podklady pouze z evidovaných oznámení v rámci prováděných statistik v rámci Policie České republiky.

V neposlední řadě prokazuje pomocí statistických výstupů z výročních zpráv Intervenčního centra Kladno, jakým způsobem narůstá či se snižuje počet týrání ve Středočeském kraji, v kolika případech se tato týrání a následná vykazání opakovala.

Jakým způsobem, v četnosti se v rámci Středočeského kraje tento jev, tedy týrání v mnoha podobách vyskytuje.

2 Vývoj právní úpravy problematiky ochrany rodiny a dětí

Na každé části naší planety žijí lidé. Pokud se podíváme na rozdílnost, je velmi značná, ovlivňuje nás kultura, náboženství. V nemalé míře možnosti, také možnosti člověka, nemoci, podvýživa. Mezinárodní právo se snaží chránit děti a rodinu po celé planetě. Je nutné podotknout, že všechny členské státy Organizace spojených národů jsou vázány prameny mezinárodního práva. Především se jedná o mezinárodní smlouvy, úmluvy či jiné mezinárodní pakty.

2.1 Mezinárodní právní normy

Mezinárodní právo smlouvami, dohodami v oblasti ochrany rodiny a dětí chrání všechny bez ohledu na náboženství či barvu pleti. Velkou změnou prošla tato oblast po druhé světové válce. Bylo nutné regulovat vztahy v této oblasti pro všechny země celého světa. Základním pramenem je Charta spojených národů, jež byla podepsána dne 26. 4. 1945 v San Franciscu a nabyla platnosti 24. 10. 1945. Touto smlouvou jsou vázány všechny členské státy. V Chartě spojených národů jsou stanoveny zásady, ze kterých vychází Všeobecná deklarace lidských práv, která byla vyhlášena dne 10. 12. 1948 Valným shromážděním Organizace spojených národů v New Yorku. V této deklaraci v článku 16 se hovoří možnosti uzavření sňatku, o právech mužů a žen v manželství, o trvání manželství i jeho rozvázání „*Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10. prosince 1948, citace článku 16 „muži a ženy, jakmile dosáhnou plnoletosti, mají právo, bez jakéhokoli omezení z důvodů příslušnosti rasové, národnostní nebo náboženské, uzavřít sňatek a založit rodinu. Pokud jde o manželství, mají za jeho trvání i při jeho rozvázání stejná práva. Sňatky mohou být uzavřeny jen se svobodným a plným souhlasem nastávajících manželů. Rodina je přirozenou a základní jednotkou společnosti a má nárok na ochranu ze strany společnosti a státu“³. Dále o rodině jako jednotky společnosti a právu na ochranu ze strany státu.*

Druhým významným nástrojem je mezinárodní dokument k ochraně práva dětí a to Úmluva o právech dítěte přijatá v New Yorku dne 20. 11. 1989. Ve které je

³ Informační centrum OSN v Praze [online], [cit. 28.3.2014] Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>>.

zakotvena ochrana dítěte zejména v člancích 33, 34, 35 a 37. V těchto člancích je přijata ochrana dítěte před nezákonným užíváním narkotik a psychotropních látek, sexuální zneužívání a vykořisťování dítěte, prodáváním, únosy či obchodováním s nimi. V článku 37 se zejména hovoří o právu na obhajobu a zásadách pro ukládání trestů mladistvých.⁴

O ochraně dětí a rodiny se hovoří také v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a svobod, a to v článku 12 ze dne 4. 11. 1950. Tato úmluva byla podepsána v Římě, kdy pro tehdejší Českou a Slovenskou Federativní republiku byla podepsána dne 21. 2. 1991 v Madridu. Stále je ochraňována síla rodiny a vzniku manželství.⁵

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 16. 12. 1966 v článku 23 taktéž hovoří o nutnosti ochraňovat rodinu, práva mužů a žen, právo na uzavření manželství jen na základě svobodného souhlasu a dále ochraňuje děti a jejich práva v případě rozvodu rodičů.⁶

2.2 Vnitrostátní právní normy

Zákonem s nejvyšší právní silou naší republiky je ústavní zákon číslo 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (dále jen Ústava). Již v roce 1920 Ústava pod číslem 121/1920 Sb., která vycházela z rakouské, francouzské a americké ústavy, obsahovala základní práva a svobody v katalogu, kdy mimo jiné je uvedena již ochrana manželství a rodiny. V současné době je ochrana rodiny dětí prováděna a dokumentována v rámci Listiny základních práv a svobod. V článku 32 hlava IV., hovoří o právní ochraně rodičovství a rodiny „Citace článku 32 z Listiny základních práv a svobod *„rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Ženě v těhotenství je zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající zdravotní podmínky. Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva. Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na*

⁴ NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. s. 18.

PLECITÝ, V. *Zákon o rodině*, Praha: vydavatelství Eurounion Praha s.r.o., 2007, s. 167-178

⁵ NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. s. 31.

⁶ NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. s. 30.

*základě zákona. Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu. Podrobnosti stanoví zákon“.*⁷

Upravuje zájem společnosti při ochraně rodiny a dítěte. Ochrana je zaručena dětem a mladistvým. Velmi významným faktorem je zaručení totožných práv dětí narozených v manželství i mimo manželství. Je chráněna péče o děti i jejich výchova. Listina základních práv a svobod určuje zásadu, že práva rodičů mohou být omezena zejména tím, že děti mohou být od nich odloučeny, ale jen na podkladě rozhodnutí soudu.

2.3 Trestněprávní ochrana v České republice

V Československu vznikl po druhé světové válce jako pramen právní ochrany trestní zákon číslo 86/1950 Sb., účinný do 31. 12. 1961. V tomto trestním zákoně byla ochrana rodiny a dítěte systematizována do hlavy páté – trestné činy proti rodině a mládeži. Trestně právní ochrana byla poskytována trestným činům dvojí manželství, porušení zákona o právu rodinném, záměna rodinné příslušnosti, odložení dítěte, zanedbání povinné výživy, účinná lítost, týrání svěřené osoby, podávání alkoholických nápojů osobám nezletilým, únos, ohrožení mravní výchovy mládeže.⁸

Trestní zákon číslo 86/1950 Sb., byl následně novelizován zákonem číslo 140/1961 Sb., trestní zákon (dále jen trestní zákon), který byl účinný od 1. 1. 1962 do 31. 12. 2009.

Trestné činy proti rodině a dětem byly systematizovány do hlavy šesté zvláštní části trestního zákona. Trestně právní ochranu poskytovaly trestné činy dvojí manželství, opuštění dítěte, zanedbání povinné výživy, zvláštní ustanovení o účinné lítosti, týrání svěřené osoby, týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, únos, obchodování s dětmi, společné ustanovení, ohrožování výchovy mládeže, svádění k pohlavnímu styku, podávání alkoholických nápojů mládeži, podávání anabolických látek mládeži.⁹

Ochrana rodiny a dítěte se dostala do popředí rekonstrukcí trestního práva hmotného, kterou trestné činy proti rodině a dětem byly v zákoně číslo 40/2009 Sb.,

⁷ ČESKO. Listina základních práv a svobod, číslo 2/1993 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1993, částka 1, s. 17-23.

⁸ ČESKO. Trestní zákon, číslo 86/1950 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1950, částka 39, s. 218-263.

⁹ ČESKO. Trestní zákon, číslo 140/1961 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1961, částka 65, s. 1-48.

trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen trestní zákoník) systematizovány do hlavy čtvrté. Trestní zákoník je účinný od 1. 1. 2010. Trestně právní ochrana je poskytována trestným činům § 194 - Dvojí manželství, § 195 - Opuštění dítěte nebo svěřené osoby, § 196 - Zanedbání povinné výživy, § 197 - Zvláštní ustanovení o účinné lítosti § 198 - Týrání svěřené osoby, § 199 - Týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 200 - Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou, § 201 - Ohrožování výchovy mládeže, § 202 - Svádění k pohlavnímu styku, § 203 - Beztrestnost dítěte, § 204 - Podání alkoholu dítěti.¹⁰

Přijetím zákona číslo 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, nabytím tohoto zákona dne 1.1.2007, se Česká republika připojila k zemím Evropské unie, kde se vytváří ucelený právní rámec pro prevenci a oběti domácího násilí. Koncepce zákona je na principech – priority práv, subsidiarity, odvrácení hrozby nebezpečí, přiměřenosti a minimalizace zásahů a výměny informací mezi institucemi (Policie České republiky, Intervenční centra a Orgán sociálně právní ochrany). Tento zákon se opírá o tři pilíře, neboli myšlenky – prevence domácího násilí, ochrana oběti domácího násilí a řešení případů domácího násilí. Nový zákon propojuje doposud izolované složky a jejich působení do uceleného systému účinné intervence v případech domácího násilí – Policii České republiky (ochrana ohrožené osoby, vykazání), Intervenční centra (následná pomoc ohroženým osobám), Justice (občanskoprávní řešení).¹¹

Policii České republiky přijetím shora uvedeného zákona přibyla povinnost chránit osoby týrané před dalšími útoky a to zda a jaké nebezpečí osobě hrozí. K ochraně využívá „katalog policejních opatření“ který se pohybuje mezi domluvou násilné osobě až po institut vzetí do vazby. Do tohoto výčtu přibyla i vykazání dle zákona o policii.¹²

Zákon číslo 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen sociálně-právní ochrana) se v článku 6 zaměřuje na ochranu dětí,

¹⁰ ČESKO. Trestní zákoník, číslo 40/2009 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 354-464.

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie, 2. Upravené vydání*, Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s. 243-244.

KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E. a kolektiv, *Právo proti domácímu násilí*, Praha: nakladatelství C.H.Beck, 2011 s. 23-25.

¹² ČÍRTKOVÁ, L., *Forenzní psychologie, 2. Upravené vydání*, Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s. 245-246.

kteře jsou nějakým způsobem ohroženy. Zejména se jedná o děti, kterým zemřeli rodiče, nebo jeden z nich. Děti jejich rodiče neplní svoje povinnosti plynoucí z rodičovské povinnosti. Jsou to děti, které žijí velmi zahálčivým či nemravným životem. Dopouští se protiprávního jednání, dopouští se krádeží jak v obchodních domech, tak i okrádají ostatní spoluobčany. Jsou uživateli omamných a psychotropních látek a v některých případech i jejich prodeji. V některých případech jsou k tomuto chování nuceni svými rodiči, přáteli. Některé skupiny dětí se tímto chováním pouze začleňují do kolektivu.¹³

Orgán sociálně-právní ochrany, tedy jeho kvalifikovaní pracovníci se snaží tyto děti chránit jak před nimi samými, tak před jejich rodiči. V některých případech jsou pracovníci nuceni děti z jejich prostředí vyčlenit a následně jsou umísťováni na podkladě předběžného opatření vydaného soudem do diagnostických ústavů či dětských domovů, případně do Klokánků.

¹³ ČESKO. O sociálně-právní ochraně dětí, číslo 359/1999 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 1999, částka 111, s. 7662-7681.

NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. s. 97-101.

3 Trestněprávní možnosti týraných osob

Trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle ustanovení § 215a) zákona číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, účinného do 31. 12. 2009 byl do tohoto zákona zařazen novelou provedenou zákonem číslo 91/2004 Sb., kdy specifikace tohoto ustanovení je zejména v tom, že chrání osoby závislé, tedy oběti na osobě podezřelé tedy pachateli. V současné právní úpravě se hovoří o trestném činu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle ustanovení § 199 trestního zákoníku.

Právní úprava tohoto trestného činu doznala změn zejména ve výši trestu a způsobu provedení tohoto. Kdy v předešlé právní úpravě se hovořilo v prvním odstavci o odnětí svobody až na tři léta, nyní na šest měsíců až čtyři roky. Ve druhém odstavci je nutno se zmínit o tom, že předešlá úprava hovořila o delší době, více osobách a zvláště surovém způsobu, kdy za druhý odstavec byla trestní sazba dvě léta až osm let. V současné úpravě zůstala trestní sazba totožná, avšak zde byla vložena těžká újma na zdraví a následně vložen další odstavec třetí, ve kterém se hovoří o způsobení těžké újmy na více jak dvou osobách nebo způsobení smrti, kdy zde je trestní sazba pět až dvanáct let.¹⁴

3.1 Právní možnosti týraných osob

Týraná osoba z hlediska pomoci jiné a to prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení musí nejprve týrání oznámit. Pokud orgán činný v trestním řízení nemá toto jednání oznámeno jak ze strany ohrožené osoby, tak ze strany někoho jiného není možné, aby toto zjistila a následně prováděla úkony v rámci možností z hlediska trestněprávního.

Trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí § 199 trestního zákoníku, ve skutkové podstatě trestného činu se hovoří o „*kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta*“ toto je základní skutková podstata, v kvalifikovaných skutkových podstatách tedy ve druhém a třetím odstavci tohoto ustanovení se hovoří zejména o surovém zacházení,

¹⁴ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní zákoník 2010. Stav k 1.4.2010*. Praha: Eurounion s.r.o., 2010, s. 369.

trýznivém způsobu provedení, způsobení těžké újmy na zdraví, počtu osob na kterých bylo týrání páčáno, delší doba, v poslední řadě smrt.¹⁵

Týraná osoba sama vyhledá pomoc u policie České republiky či tuto věc oznámení na linku 158 telefonicky. V obou případech je policie povinna toto oznámení přijmout. Rozdílné úkony jsou pouze v případě oznámení na služebně policie či telefonicky.

Pokud týraná osoba přichází oznámit své týrání přímo na služebnu, v této chvíli není ohrožena na svém zdraví či životě a ve většině případů přichází společně se svými dětmi, tedy má policista dostatečný čas na provádění úkonů a opatření bez rizika, toho že může dojít k dalšímu útoku na ohroženou osobu v rámci dojezdu na místo útoku. Nejdříve policista provede s ohroženou osobou výslech, tedy sepiše úředním záznam o podaném vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 6 trestního řádu, *úřední záznam slouží státnímu zástupci a obviněnému ke zvážení návrhu, aby osoba, která takové vysvětlení podala, byla vyslechnuta jako svědek, a soudu k úvaze, zda takový důkaz provede*¹⁶, tedy její vyjádření k věci, tak jak je dáno, osoba sdělí policistovi všechny důležité skutečnosti, tak jak je ona cítí, následně na policistovi záleží, jak zručně dokáže s ohroženou osobou doplnit vše co je potřebné k získání maxima informací, zejména ke zjištění, zda se jedná o přestupek či trestný čin, nebo po získání maximálních informací zjistí, že osoba pouze chybně vyhodnotila skutečný stav v rodině. Kdy k napadání dochází z obou stran, tedy jak ze strany manžela, tak i z její strany. Toto tak zvané italské manželství není domácím násilím tak, aby policistu opravňovalo k dalším opatřením, pokud by tomu tak nebylo. Pokud jsou zde dány přesné role pro domácí násilí, kdy týraná osoba a ohrožená mají přesně daná pravidla a své role v rodině, vše se odehrává v tichosti beze svědků a doma kde o tomto nikdo neví, násilí se opakuje, stupňuje a stále častěji je brutálnější, jedná se o domácí násilí. Po provedení výslechu již policista provádí šetření v rámci informací ze speciálních policejních databází zejména o četnosti výjezdů k útokům, seznamu již ohlášených útoků a jejich ukončení. Policista určuje kvalifikaci tedy právní kvalifikaci oznámení, tedy zda se jedná o přestupek nebo o trestný čin.

¹⁵ NOVOTNÝ, F. a kolektiv. *Trestní zákoník 2010. Stav k 1.4.2010*. Praha: Eurounion s.r.o., 2010, s. 369.

¹⁶ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

Pokud by se jednalo o přešupek proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odstavec 1 písmeno a) *ve kterém se stanoveno, že přešupku se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho razí nebo vydá v posměch¹⁷* nebo c) *úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přešupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním¹⁸* a to dle napadení slovního nebo fyzického, tak po provedení výslechu se ohrožená osoba poučení o jejich povinnostech a to zejména o nutnosti oznámení tohoto útoku na příslušném správním orgánu *dle ustanovení § 68 odstavce 1 zákona o přešupcích*, v tomto ustanovení je taxativně stanoveno jaká přešupková jednání jsou návrhovými přešupky, kde bude věc projednána. Tyto přešupky se nazývají návrhové přešupky, tyto jsou taxativně vyjmenovány v zákoně o přešupcích a bez návrhu poškozeneho tyto nelze projednat. Povinností osoby poškozene je podat návrh na příslušném správním odboru do tří měsíců od doby kdy se návrhovatel tedy poškozene strana dozvěděla o přešupku.¹⁹ S osobou se sepíše úřední záznam o výjezdu z incidentu se znaky domácího násilí, tento protokol je důležitý pro možné další útoky, jeden výtisk se zasílá na Intervenční centrum příslušného města, kdy následně sociální pracovníci s tímto protokolem dále pracují, zejména pokud jsou v rodině ohroženy i děti. V tomto úředním záznamu musí být uvedeno, kdo je násilnou osobou, ohroženou osobou, v případě, že byla přítomna i neúčastněná osoba, svědci napadení tedy incidentu. Musí být zodpovězeny následující otázky – obývá násilná osoba společně s ohroženou osobou obydlí, jaká je forma páchaní násilí (psychické nebo fyzické), používá násilník při útoku zbraň?

Pokud agresivita tyрана je značná, opakující se má policista veškeré informace pro určení, že v útoku lze spatřovat trestný čin postupuje jinak než v předešlém případě, že se jedná o přešupek.

Pokud je ve věci spatřován trestný čin, ve věci musí být zahájeny úkony trestního řízení. *O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán*

¹⁷ ČESKO. Zákon číslo 200/1990 Sb. o přešupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika, 1990, částka 35*, s. 810-826.

¹⁸ ČESKO. Zákon číslo 200/1990 Sb. o přešupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika, 1990, částka 35*, s. 810-826.

¹⁹ ČESKO. Zákon číslo 200/1990 Sb. o přešupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika, 1990, částka 35*, s. 810-826.

*neprodleně záznam, ve kterém uvede skutkové okolnosti, pro které řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich dověděl. Opis záznamu zašle policejní orgán do 48 hodin od zahájení trestního řízení státnímu zástupci²⁰ i v tomto případě je následně proveden výslech ohrožené osoby, jsou provedeny výslechy svědků. Jsou zkoumány všechny informace z výslechu ohrožené osoby. Avšak pokud se jedná o trestný čin, je možné osobu tyрана zadržet, zadržení osoby podezřelé dle ustanovení § 76 trestního řádu *osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může, je-li tu některý z důvodů vazby, policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání²¹ jako osobu podezřelou ze spáchání trestného činu na dobu 48 hodin, kdy v této době ve všech případech policista podává podnět státnímu zástupci na podání návrhu na vzetí do vazby dle ustanovení § 67 trestního řádu, do vazby lze vzít pouze osobu obviněnou, není možné bez zahájení trestního stíhání podávat návrh na vzetí do vazby, obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná osoba, že a) uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, b) bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, c) bude opakovat trestnou činnost, pro níž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil²². O vazbě rozhoduje vždy soudce. Rozhodnutí o vzetí do vazby je vážným zásahem do práva člověka dle základní listiny práv a svobod, proto se také o tomto institutu rozhoduje velice obezřetně. Pokud soudce rozhodne o vzetí do vazby, o tomto jsou bez průtahů vyrozuměni rodinní příslušníci obviněného.²³**

Po zadržení osoby podezřelé dle § 76 odstavec 1 trestního řádu je osoba vyslechnuta dle ustanovení § 76 odstavec 3 trestního řádu, pokud jsou naplněny všechny podmínky pro zahájení trestního stíhání, tedy vydání usnesení dle ustanovení § 160 odstavec 1 trestního řádu, je toto usnesení vypracováno a předáno osobě podezřelé - zadržené, po převzetí tohoto usnesení je stává obviněným – *toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, lze považovat za obviněného a použít proti němu*

²⁰ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

²¹ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

²² ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

²³ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

*prostředků daných tímto zákonem teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání (§ 160).*²⁴

Policejní orgán je povinen dle ustanovení trestního řádu vyrozumět obviněného a jeho obhájce o možnosti prostudovat trestní spis. *Uzná-li policejní orgán vyšetřování za skončení a jeho výsledky za postačující k podání obžaloby, umožní obviněnému a obhájci v přiměřené době prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování. Na tuto možnost upozorní obviněného a jeho obhájce nejméně tři dny předem. Uvedenou lhůtu lze se souhlasem obviněného a obhájce zkrátit. Nepovažuje-li policejní orgán navrhované doplnění za nutné, odmítne je. O těchto úkonech učiní policejní orgán záznam ve spise a o odmítnutí návrhů na doplnění vyšetřování vyrozumí obviněného nebo obhájce.*²⁵

Policejní orgán po vyčerpání všech možných doložitelných důkazů ve věci rozhodne a to návrhem na podání obžaloby. *Po skončení vyšetřování předloží policejní orgán státnímu zástupci spis s návrhem na podání obžaloby se seznamem navrhovaných důkazů a zdůvodněním, proč nevyhověl návrhům na provedení důkazů dalších, nebo učiní návrh na některé rozhodnutí podle § 171 až 173, podle § 307 nebo podle § 309.*²⁶

3.2 Vykázání

V obou shora uvedených případech jak pokud se jedná o přešupek nebo trestný čin má policista při oznámeném útoku na ohroženou osobu možnost využít institutu vykázání dle zákona o policii České republiky.²⁷

²⁴ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

²⁵ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

²⁶ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961, částka 66, s. 1-64.*

²⁷ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika. 2008, částka 91, s. 4086-4156.*

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie, 2. Upravené vydání* Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s.245-246.

VONKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, 2. Přepřacované vydání*, Praha: nakladatelství profem, o.p.s., 2008, s. 90-91.

Vykázání jako institut je rozsáhlým zásahem do práv a svobod člověka, zásah do vztahu, o tomto rozhoduje policista na místě. Vykázání je možno dle zákona o policii pouze na 10 dnů. Není možné v tomto institutu věc prodlužovat, prodloužit vykázání lze jen na návrh ohrožené osoby u příslušného okresního soudu, nikoli v rámci oprávnění policisty. Podmínky pro vykázání jsou složité a je i složité o těchto rozhodnout, jelikož tímto institutem policista vykazuje osobu na 10 dnů z jeho obydli, toto vykázání ale může být prodlouženo až na půl roku při rozhodnutí okresního soudu, po podání návrhu ohrožené osoby. Policista rozhoduje dle zjištěných informací a to zejména z výsledku týrané osoby, svědků a ze zjištěných skutečností na místě události, z předchozích nahlášených případů či uskutečněných výjezdů. Je to velice složité rozhodnout jelikož tento institut byl a zcela jistě bude zneužíván ze strany tak zvaných ohrožených a týraných osob. Je velice jednoduché se na tuto hru připravit, domluvit a sehrát. Všichni občané naší společnosti jsou informováni o tom, jaké jsou dány parametry pro vykázání, co musí být sděleno a jak postupovat. Toto ovšem policista na místě ne vždy dokáže odhadnout a zjistit, že skutečně ten co je označován za tyrana, tyranem není. Není tedy ani schopen odhalit na místě, že toto oznámení je zinscenováno a to po dohodě oznamovatele útoku a jím udaných svědků, vše je v tu chvíli reálné.

Při vykázání osoby je policista povinen, ústním prohlášením o vykázání toto oznámit násilné osobě a sdělit jí, že vůči její osobě je zahájeno řízení o vykázání § 44 odstavec 1 zákona o Policii.²⁸ Při vykázání ze společného obydli vykázaná osoba policistovi provádějícímu vykázání odevzdává klíče od bytu, všechny klíče od obydli § 45 odstavec 1, písmeno d) zákona o Policii.²⁹ Na odevzdání klíčů policistovi se sepíše potvrzení o vydání klíčů, v tomto potvrzení je uvedeno, že tyto klíče mu budou navraceny po uplynutí lhůty 10-ti dnů, pokud nepodá ohrožená osoba návrh na prodloužení této lhůty vykázání. Jak vykázaná osoba, tak i osoba ohrožená jsou poučeny dle zákona o policii České republiky § 45 a § 45 zákona o Policii.³⁰ V tomto poučení se hovoří o nutnosti dodržovat toto vykázání, pokud by bylo porušeno jak ze strany vykázané či ohrožené osoby mohla by se dopustit tato osoba trestného činu, maření

²⁸ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4156.

²⁹ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4156.

³⁰ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4156.

výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. Vykázaná osoba má právo si vzít ze společného věci osobní potřeby, léky, dokumenty a cennosti, a to pouze jednou za dobu vykázání. Je poučena o skutečnosti, že dodržování vykázání bude kontrolováno ze strany policisty.

3.3 Práva oběti trestného činu

Práva oběti trestného činu upravuje zákon číslo 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. *Předmětem úpravy tohoto zákona jsou práva obětí trestných činů, poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů státem a vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů.*³¹

*Obětí podle tohoto zákona se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.*³²

Policejní orgán pokud je stranou poškozenou v trestním řízení fyzická osoba tuto poučí dle ustanovení trestního řádu jako poškozeného – oběť, vyjma poučení uvedených v trestním řádu je osoba poučována ze zákona o obětech trestných činů.

V tomto poučení je osoba poučuje zejména dle ustanovení § 7 tohoto zákona *má oběť právo na přístup k informacím v zákonem stanoveném rozsahu ve věci, v níž se stala obětí trestného činu. V ustanovení § 11 odstavec 1 tohoto zákona má právo na její žádost příslušný orgán činný v trestním řízení poskytnout pravomocné rozhodnutí, kterým se řízení končí, nebo informace o stavu trestního řízení, pokud tato informace nemůže ohrozit účel trestního stíhání. V ustanovení § 11 odstavec 3 tohoto zákona může oběť podat žádost o poskytnutí informací souvisejících s pobytem obviněného nebo odsouzeného na svobodě. V ustanovení § 17 odstavec 1 tohoto zákona má oběť právo požádat v kterémkoliv stadiu trestního řízení, i před jeho zahájením, aby byla při úkonech, kterých se účastní, učiněna potřebná opatření k zabránění kontaktu oběti s osobou, kterou označila za pachatele, která je podezřelá ze spáchání trestného činu,*

³¹ ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů. In *Sbírka zákonů, Česká republika. 2013, částka 20, s.322-348.*

GRÍVNA, T., ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kol. Zákon o obětech trestných činů : komentář, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2014. s. 17.

³² ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů. In *Sbírka zákonů, Česká republika. 2013, částka 20, s.322-348.*

nebo proti níž se vede trestní řízení. Podle ustanovení § 18 odstavce 1 tohoto zákona musí být otázky směřující do intimní oblasti kladeny pouze tehdy, je-li to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. V ustanovení § 19 tohoto zákona může oběť žádat, aby byla v přípravném řízení vyslechnuta osobou stejného nebo opačného pohlaví. Podle ustanovení § 20 tohoto zákona má být podání vysvětlení a výsledků zvláště zranitelných obětí prováděn citlivě, vyškolenou osobou, tak, aby nemusel být později opakován, je-li to technicky možné, za využití audiovizuální techniky nebo speciálních výslechových místností. Podle § 21 odstavce 1 tohoto zákona má oběť právo na doprovod důvěrníka. Důvěrník je fyzická osoba, která je pouze psychickým doprovodem oběti, žádným způsobem nesmí zasahovat do výsledku, mohla by být z tohoto úkonu vyloučena.³³

Podle ustanovení § 55 odstavce 1 písmena c trestního řádu jsou na žádost poškozeného oběti a dalších osob vyjmenovaných zákonem vedeny údaje o bydlišti a doručovací adrese, o místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání a osobních, rodinných a majetkových poměrech tak, aby se s nimi mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení, policisté a Probační a mediační služba, není-li to nezbytné pro dosažení účelu trestního řízení nebo pro řádné uplatnění práva na obhajobu osoby, proti níž se trestní řízení vede.³⁴

Oběť trestného činu má právo na peněžitou pomoc od státu. Podle § 23 odstavce 2 zákona o obětech trestných činů se peněžitá pomoc poskytne oběti, která je státním občanem České republiky, má trvalý pobyt nebo oprávněně pobývá na území jiného členského státu Evropské unie, je cizincem, který na území České republiky pobývá dobu delší než 90 dnů a stala se na území České republiky obětí trestného činu, je cizincem, který se stal obětí trestného činu na území České republiky a požádal o mezinárodní ochranu, kterému byl udělen azyl nebo doplňková ochrana na území České republiky.³⁵

³³ ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 20, s.322-348.

³⁴ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 1-64.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 20, s.322-348.

GŘIVNA, T., ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kol. Zákon o obětech trestných činů : komentář, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2014. s. 160-161

Podle ustanovení § 160 odstavec 2 trestního řádu má oběť trestného činu požádat o opis usnesení o zahájení trestního stíhání³⁶, jedná se o právo nikoli povinnost, je tedy na osobu, zda tohoto využije či nikoli.

3.4 Krátkodobá ochrana

V případě vyhodnocení rizika, které bude označené jako hrozící závažné riziko, kterýkoliv policista poskytne ohrožené osobě fyzickou ochranu. Tuto ochranu ji poskytuje do doby, než přijmou jiná opatření další policisté, kteří jsou k tomuto oprávněni. Těmito policisty nejsou příslušníci obvodních oddělení Policie České republiky, ale pracovníci služby kriminální policie a vyšetřování příslušného krajského ředitelství policie.³⁷

O krátkodobé ochraně rozhoduje ředitel kraje na podkladě návrhu pracovníků služby kriminální policie a vyšetřování. Tato krátkodobá ochrana je až nejkrajnější možnost ochrany ohrožené osoby. Nejprve se posuzují možnosti jinými prostředky, které běžně policie používá. Pokud to situace vyžaduje, lze poskytnout krátkodobou ochranu i osobám blízkým osobě ohrožené.³⁸

Formy krátkodobé ochrany stanoví taxativně zákon. Jedná se o možnost poskytování fyzické ochrany, dočasnou změnu pobytu osoby, použití zabezpečovací techniky nebo poradensko-preventivní činnost. Krátkodobou ochranu lze poskytnout jen se souhlasem ohrožené osoby, neboť opatření krátkodobé ochrany zpravidla více či méně zasahují do základních práv a svobod chráněné osoby. Po chráněné osobě je stejně jako v případě zvláštní ochrany, vyžadováno dodržování dohodnutých pravidel o podmínkách poskytování krátkodobé ochrany. Za krátkodobou ochranu si nelze představovat 24 hodinovou ochranu osobními ochránci. Fyzická ochrana je spíše doplňkovou formou a primárně jsou využívány zejména formy preventivní činnosti, zabezpečovací techniky, případně dočasného přemístění. V některých případech je

³⁶ ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1961*, částka 66, s. 1-64.

³⁷ Policie České republiky [online], [cit. 29.6.2014]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>.

³⁸ Policie České republiky [online], [cit. 29.6.2014]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>.

*možné využít spolupráce s neziskovými organizacemi zabývajícími se poskytováním pomoci v tíživých situacích.*³⁹

Krátkodobá ochrana se poskytuje po dobu nezbytně nutnou pro ochranu, nejdéle však po dobu dvou měsíců, pokud to situace vyžaduje, může se tato lhůta opakovaně prodlužovat. Lhůtu prodlužuje ředitel krajského ředitelství. Pokud to situace v životě ohrožené osoby vyžaduje, je možné se na policii obrátit znovu a znovu.⁴⁰

Každý policista je povinen přijmout Vaše oznámení, taktéž každý je oprávněn požádat oprávněné policisty o Vaši krátkodobou ochranu, není tedy nutné hledat přímo policistu ze služby kriminální policie a vyšetřování, postačuje že víte, kde je Vaše nejbližší služebna.⁴¹

Takto páchaná trestná činnost je často neoznamována, jak ze strachu poškozených, tedy ohrožených osob, že nebudou pochopeny, tak z toho, že jim nebude nikdo věřit. V mnoha případech se policisté dozvídají až zpětně, zda to skutečně poškozená oznamovala z toho důvodu, že chtěla již skutečně pomoci až tehdy, když se následně sama dostaví na Intervenční centrum příslušného města a se sociálními pracovníky svoji situaci dořeší. Dořeší tím, že společně sestaví plán, jak se se situací vypořádat, společně požádají o vydání předběžného opatření na určení výživného, dětí, požádá o prodloužení lhůty vykazání. Pokud ale s intervenčním centrem nespolupracuje, jsou možné pouze dva úhly pohledu, oznámení učinila pouze proto, aby svému muži ublížila, anebo se ke svému tyranovi vrátila a celá věc se bude následně opakovat. Opakovat tak dlouho, než zcela ztratí sílu něco nového začít a postavit se na svoje nohy.

³⁹ Policie České republiky [online], [cit. 29.6.2014]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>.

⁴⁰ Policie České republiky [online], [cit. 29.6.2014]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>.

⁴¹ Policie České republiky [online], [cit. 29.6.2014]. Dostupné z WWW: <http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>.

4 Kazuistika

Kazuistika – žena Klára ve věku 54 let přichází na obvodní oddělení nejmenovaného města, má dvě již skoro dospělé děti, žijící společně s ní, s jejím mužem a matkou v bytě 3+1. Oba dva jak manžel, tak i manželka mají pouze odborné vzdělání, ona pracuje jako prodavačka, on pracuje jako dělník. Děti navštěvují také odborná učiliště, o své vzdělání si nijak nezajímají. Nemají žádné plány do života. Klára s manželem mají rozpory ohledně financí, spolužití s její matkou a dvě ničím nezajímavé děti. Přichází s tím, že byla manželem již po několikáté napadena. Vždy bylo napadání pouze slovní, toto se stupňovalo, hrubšími výrazy, křikem. Dle jejího vyjádření k těmto výbuchům neměl vůbec žádný důvod, vše v jejich životě funguje. Nyní dvakrát byla fyzicky napadena, poprvé dostala od manžela facku, podruhé již opakovaně byla udeřena pěstí do obličeje. Na své tváři má několik červených skvrn. Bylo s ní sepsáno oznámení o přestupkovém jednání a věc byla oznámena na příslušný orgán k projednání. Vzhledem ke skutečnosti, že napadení se stupňovalo, byly provedeny výslechy jak obou dvou dětí, tak i matky ohrožené osoby. Jak děti, tak i matka uvedly, že se skutečně otec a zeť chová divně, často křičí a to zejména na matku a je k ní hrubý jak výrazy, tak i byly svědky jednoho napadení. Na podkladě těchto vyjádření byl otec rodiny policisty vykázán na deset dnů z jejich společného bydliště, celý institut vykázání proběhl v klidu, převzal rozhodnutí o vykázání, předal policistům klíče od bytu. Policistům sdělil, že nyní bude bydlet s ostatními dělníky na ubytovně, že není problém, aby deset dnů byl jinde. Po celou dobu se hájil tím, že on není ten agresor v rodině, ale jeho manželka. Ta měla dle jeho vyjádření napadat jeho, zejména slovně a to každý den, její matka tedy jeho tchýně ji naváděla, aby si našla jiného muže, který bude mít lepší práce a tedy i plat a všichni čtyři se budou mít bez něj lépe. Ale děti toto nepotvrdily. Vykázání bylo ukončeno tím, že klidně za doprovodu svého kamaráda odešel ze služebny, v bytě za přítomnosti hlídky si vzal doklady, osobní věci a nějaké oblečení zejména do zaměstnání a odešel. Druhý den byl nalezen mrtev na konci města, spáchal sebevraždu. Zřejmě nedokázal přežít tu hanbu a hlavně tu skutečnost, že se za něj jeho děti nepostavily. Kláře zůstal veškerý majetek, a co bylo nejdůležitější vdovský a sirotčí důchod. Nyní zcela jistě měla více peněz jak pro sebe, tak i pro svou matku.⁴²

⁴² Evidence Policie České republiky

5 Domácí násilí

Znakem domácího násilí, týrání je fakt, že je zde určeno, kdo je tyranem tedy tím, kdo se chová násilnický a kdo je jeho obětí. Zejména je vždy toto chování za zdmi společného obydlí, je skryto, i několik let. Stává se, že není nikdy odhaleno v mnoha případech. Stupňuje se, jak agresivita, tak i četnost útoků. Tyran se stále snaží o to, aby jeho moc nad obětí byla nekonečná, neměla žádné překážky. Vytváří si nad svou obětí kontrolu a moc. Jak vlastně k tomuto stavu dochází, je na místě říci, že toto dochází v časových intervalech, cyklech, které jsou stále ve stejném kruhu. Tyran v počátku svou oběť staví do pozice, kde oběť je vystrašena chováním tyrana, je jí zřejmě vyhrožováno. Oběť má z tyrana obavy, snaží se na sebe neupozorňovat, dělá vše proto, aby bylo všechno v pořádku. Snaží se být taková, jakou jí chce tyran mít. Nastupuje fáze, kdy již nepomáhá oběti být taková, jako by měla být. Je ze strany tyrana napadena, fyzicky nebo psychicky, nyní se oběť začíná strachovat, má strach co bude, jakým způsobem bude toto týrání pokračovat. Jednání tyrana se mění po útoku na oběť tak, že on se snaží být hodný, klidný a omlouvá se za svoje chování. Oběť jelikož cítí k tyranovi nějakou náklonnost, zřejmě i lásku mu vše odpouští. Toto časové období, kdy v jejich vztahu je vše v pořádku nevydrží věčně a po nějaké době se opět dostává do té fáze, kdy svou oběť nejdříve vystraší svým chováním a následně přechází k útoku. Toto se opakuje v cyklech neustále, pokud sama oběť nechce s tím týráním skoncovat, není možné této pomoci.⁴³

V odborné literatuře je toto jednání rozčleněno a zpravidla se rozlišuje:⁴⁴

- domácí násilí,
- partnerské a manželské násilí,
- násilí na dětech,

⁴³ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 6-11.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie, 2. Upravené vydání* Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, s.231-232.

VITOUŠOVÁ, P., VEDRA, V. *Domácí Násilí (Informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*, Pardubice: nakladatelství BKB Pardubice, 2009, s. 2-3.

⁴⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E. a kolektiv, *Právo proti domácímu násilí*, Praha: nakladatelství C.H.Beck, 2011 s. 5.

- násilí na ženách.

Příčinami domácího násilí je množství elementů, nejrizikovější faktory jsou nerovnost pohlaví, mladší věk, chudoba, odluka, kriminalita, etnická odlišnost, nezaměstnanost, drogy, základní vzdělání a podobně. Pokud se na toto téma podíváme obecněji lze říci, že důvodem je rozdílnost osob v charakteru, intimních potřebách, nevyrovnanost osoby, nízká sebedůvěra či naopak agresivita, převzetí z rodiny či sociální situace. V současné době jsou shora uvedené faktory propojeny.⁴⁵

Jak pachatelé domácího násilí, tak i oběti jsou v současné době možno určit v obou pohlavích, není jednoznačně určeno, že pachatelé jsou vždy muži. Ano při domácím násilí může být pohlaví pachatelů rozděleno vyrovnaně, avšak při sexuálním násilí převládají jako oběti ženy.⁴⁶

⁴⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E. a kolektiv, *Právo proti domácímu násilí*, Praha: nakladatelství C.H.Beck, 2011 s. 7-8.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie, 2. Upravené vydání*, Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s.237-239.

BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*, Praha: Grada Publishing s.r.o., 1998, s. 20-24.

VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, 2. Přepřacované vydání*, Praha: nakladatelství proFem, o.p.s., 2008, s. 46-49.

⁴⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie, 2. Upravené vydání*, Plzeň: nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 231-240.

6 Sociální možnosti týraných osob

Týraná osoba, která se rozhodla vyřešit svou situaci a ukončit týrání své osoby bez přítomnosti orgánů činných v trestním řízení a požádala o tuto pomoc orgány či subjekty z Intervenčního centra ve svém okolí, či z neziskové organizace, která ji pomocnou ruku podala má několik možností, avšak musí také něco pro vyřešení své situace nabídnout, poskytnout a to je například spolupráce při řešení svého problému a zejména je nutná ochota pracovat na sobě pro vyřešení své situace. Pracovníci této osobě nabídnou, pokud o to požádá, pomohou a poskytnou pro její začátek vše nezbytné. Jak z hlediska sociálního, psychologického tak i materiálního.

Jedna z možností, kterou může týraná osoba nutně potřebovat je připravit harmonogram, či seznam věcí, které je třeba vyřešit. S tímto harmonogramem ji zcela pomůže sociální pracovník jak z Intervenčního centra, tak i z azylového domu, pokud tuto možnost využila. Sestavení tohoto harmonogramu je důležité zejména pro získání nového smyslu života a je nutný proto, aby se začala připravovat na situaci, kdy začne žít sama nebo pouze svým dítětem či dětmi. Je zcela jisté, že většina těchto týraných žen nemá stálé zaměstnání, nebo za minimální mzdu, která nepostačuje na pokrytí životních potřeb. Je nutné požádat nejdříve o úpravu práv styku s dětmi, požádat o vydání předběžného opatření na stanovení výživného na děti, popřípadě na ženu prostřednictvím příslušného Okresního soudu. I s tímto jsou pracovníci schopni pomoci, řešení a vyřizování důležitých dokladů je jedna z jejich činností, které poskytují v rámci svých služeb. I přestože se požádá u příslušného okresního soudu o úpravu práv či stanovení výživného není ihned vyřešeno finanční zázemí ženy. Pokud se muž – tyran snaží o získání své ženě zpět, použije k tomu všechny možné prostředky. Nejdříve ty kladné, omluvy, přemlouvání, žádosti o vrácení se zpět domů. Následně ty negativní, výhrůžky, vyhrožování, vydírání a v neposlední řadě například nehrazení stanoveného výživného, jako trest za to, že tedy odešla. I neplnění vyživovací povinnosti se musí řešit prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení, a oznámení o neplnění této povinnosti nedonutí tyrana hradit řádně a včas v plné výši stanovené výživné. I jednání u soudu je časově zdlouhavé, ne vždy je vyřešeno ke spokojenosti ženy. Tedy tak, že obdrží peníze pro svoje dítě, tak i pro sebe. I s touto variantou je nutné počítat při

sestavování harmonogramu. Prostřednictvím sociálního pracovníka na příslušném úřadu práce požádá o sociální dávky, dle jejího příjmu je možno žádat o příspěvek na bydlení, sociální příspěvek, které pro začátek mohou postačovat na zvládnutí prvních dní, které budou náročné nejen materiálně, ale zejména psychicky. Pro týranou ženu nebude snadné odpoutat se od tyрана, v prvních chvílích ji zřejmě bude scházet jeho přítomnost, bude mít obavy o to, že ji nalezne, bude se ji snažit přemlouvat a snažit se ji získat zpět. V mnoha případech se mu to i podaří a vše co v několika dnech dokázala je opět pryč. Ona se vrací do svého začarovaného kruhu, který v prvních dnech je jiný, krásný, plný hezkých slov a lásky a následně se láska a pohazení mění opět v psychické a fyzické peklo, které si dobrovolně vybrala. Avšak fyzické a psychické napadání a týrán se stává agresivnější, více či méně za trest, trest za to, že se pokusila od tyрана odpoutat, ale nedokázala to.⁴⁷

Variantou pro tyto ženy by byla možnost začít na úplně jiném místě, v jiném městě, s možností zde si najít zaměstnání a začít žít bez obav, že bude tyranem nalezena a znovu podlehne a bude týrána opět a v mnoha případech krutějším způsobem. Na toto ovšem Česká republika jako celek nemá jak možnosti, pracovní příležitosti, tak i potřebné finanční prostředky. Není zde možnost, aby po příchodu do centra, kde se snaží najít pomoc, byla převezena na jiné místo a zde se pokusila začít nový život. Bylo by to i náročné pro tuto ženu, pokud by si vybrala variantu této pomoci, bylo by z její strany nutné veškeré kontakty s rodinou či přáteli na delší čas omezit či zcela zastavit. Ne každá žena je ale ochotna takto změnit celý svůj život. Bylo by to ale řešení pro mnoho týraných žen i s jejich dětmi. Začít znovu jako jedna další nová osoba v jednom novém bytě.

6.1 Individuální plánování

Společně se sociální pracovníci je vypracován a sestaven individuální plán pro každou ohroženou osobu samostatně dle jejích potřeb, zázemí a důvodů proč zůstává v azylovém domě či v místě bydliště, kde k ohrožování docházelo či dochází.⁴⁸

⁴⁷ MUFSONOVÁ, S. KRANZOVÁ, R. *O týrán a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 56-58.

Rozhovor s panem Tomášem Němečkem, pracovníkem Zařízení sociální intervence Kladno dne 28.1.2014

⁴⁸ MUFSONOVÁ, S. KRANZOVÁ, R. *O týrán a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 56.

Zaměříme se na plánování individuálního plánu, pokud ohrožená osoba zůstává v azylovém domě. K jejímu pobytu zde jsou zcela jistě velmi vážné důvody. Zejména ohrožování osoby i dětí ze strany tyрана, není jiné místo, kde by ohrožená osoba i její děti (dítě) mohly zůstat, než bude vyřešena otázka jejího bydlení.

6.1.1 Tyran – násilná osoba:⁴⁹

- ohroženou osobu bude vyhledávat osobně, telefonicky, formou citového vydírání přes rodinu a známé;
- bude se snažit zjistit přesnou cestu a čas, přesnou hodinu cesty ze zaměstnání, bude se i snažit vyhledávat ohroženou osobu v těchto místech, jako náhodné setkání;
- prostřednictvím dětí, které bude chtít vyzvedávat ze školy, či školky, čekat na ně před školou či školkou, po zájmových aktivitách, popřípadě prostřednictvím rodiny, která o týrání, či útěku nebo odchodu ohrožené osoby neví;
- je věc řešena policií, je vydáno nějaké rozhodnutí ze strany orgánů činných v trestním řízení, rozhodnutí o vykázní osoby ze společného obydlí ze strany Policie České republiky, či jiné rozhodnutí.

V těchto případech je nutné společně rozhodnout o tom, zda není vhodné:⁵⁰

- změnit telefonní číslo a toto poskytnout pouze osobám, kterým ohrožená osoba věří a může jim důvěřovat;
- při cestě do zaměstnání (pokud nějaké má) měnit trasy, po dohodě se zaměstnavatelem měnit časy příchodu do zaměstnání i ze zaměstnání;
- děti do školních zařízení vodit a vyzvedávat, případně domluvit s pedagogem, že nebudou děti odcházet bez doprovodu určené osoby;

ŠEDIVÁ, M. a kolektiv, *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*, Praha: nakladatelství Bílý kruh bezpečí, o.s., 2007, s. 42-43.

⁴⁹ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 58.

Rozhovor s panem Tomášem Němečkem, pracovníkem Zařízení sociální intervence Kladno dne 28.1.2014

⁵⁰ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 58.

Rozhovor s panem Tomášem Němečkem, pracovníkem Zařízení sociální intervence Kladno dne 28.1.2014

- jakýkoli kontakt ze strany tyrana hlásit Policii České republiky – sms zprávy, vyhrožování, vyhledávání, porušování podmínek vykázaní z bydliště.

6.1.2 Ohrožená osoba, vztahy, blízké osoby:⁵¹

- ze svého okolí a z kruhu rodiny vyčlenit osoby, kterým je možno věřit, těmto o problému říci, sdělit jim věc i důvody odchodu z bydliště;
- požádat tyto osoby o pomoc při vyzvedávání dětí, neříci tyranovi kde se nyní zdržuje, kam nyní děti chodí do školy či školky;
- být pomocníkem nikoli tím, kdo prozradí kde ohrožená osoba je a tímto ji ohrozit jakýmkoli způsobem.

6.1.3 Peníze – dostatek financí:⁵²

- má ohrožená osoba příjem či nemá vůbec žádné prostředky pro sebe a své děti (dítě);
- pokud má příjem, zjistit jakým způsobem tento obdrží, pokud ohrožená osoba a tyran měli společný účet ihned změnit výplatu mzdy na přechodnou dobu, například v hotovosti;
- nemá příjem, bude nutné si co nejdříve najít zaměstnání;
- pobírá sociální dávky i zde bude nutné zjistit, jakou formou jsou vypláceny a kam, například změnit způsob vyplácení sociálních dávek;
- nepobírá žádné sociální dávky ihned požádat o vyplácení a následné vyplácení dávek, na které bude mít nárok;
- dostává výživné, na děti, na svou osobu, pokud nedostává ihned požádat příslušný soud o předběžné opatření na určení výživného na děti, popřípadě i na ohroženou osobu;
- má v současné době nějaké peníze, má naspořeno, má blízkou osobu, která by ji vypomohla finančně, má dluhy, splácá je, jak je nyní bude splácet.

⁵¹ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 58.

⁵² MUFSONOVÁ, S., KRANZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 58.

6.1.4 Děti:⁵³

- požádala již ohrožená osoba o svěření dětí do péče, či nikoli;
- je nutné, aby bylo určeno, kde bude dítě (děti) žít, kdo ho bude vychovávat, zná ohrožená osoba způsob jak toto provést, bude muset požádat příslušný soud;
- bude nutná změna školního zařízení dětí (dítěte), toto aktuální tyran zná, ví kam děti (dítě) chodí do školy, jaký mají program, časy kdy školu končí, kdy z této odchází, zda má dítě (děti) mimoškolní aktivity a tyto kdy a kde končí;
- nutné bude změnit i dětského lékaře i zde by mohlo dojít ke kontaktu mezi tyranem a ohroženou osobou, i dětská lékařka či dětský lékař by měli být obeznámeni se situací v rodině;
- děti (dítě) mohou být ze situace mezi matkou a otcem ve špatném psychickém stavu i v tomto případě je dobré, aby o rodinné situaci věděl pediatr a pedagog, který je s dítětem či dětmi v každodenním kontaktu a může podat pomocnou ruku dítěti (dětem), tak i ohrožené osobě.

6.1.5 Zdravotní stav ohrožené osoby:⁵⁴

- léčí se, či se léčila před prvním útokem na její osobu, tedy před počátkem;
- začala mít zdravotní problémy až po týrání, fyzické, psychické, navštívila odborníka se svým problémem, chce nyní navštívit nějakou odbornou pomoc.

6.2 První kontakt

Ohrožená osoba se poprvé setkává se sociálním pracovníkem až ve chvíli, kdy již nezvládá řešit svoji situaci nebo útoky na její osobu. Poslední útok byl již tak výrazný, že byl značně ohrožen její život či zdraví. Ohrožená osoba tímto prvním kontaktem žádá o pomoc, avšak nyní není ještě rozhodnuta o tom, jakou formou by tato pomoc měla být. Nyní potřebuje sdělit pro ni cizí osobě, co ona uzná za vhodné, následně si sama promyslí, až do jaké míry bude chtít řešit či vyřešit svoji situaci.

První setkání ohrožené osoby a sociálního pracovníka je pouze informativní. Z vyjádření ohrožené osoby nebo osoby, která poprvé navštívila pracovníka, by si měl

⁵³ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 59.

⁵⁴ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 59.

sociální pracovník vyjasnit, zda skutečně jde o násilí, týrání nebo pouze o nedorozumění mezi mužem a ženou. Zda si žena pouze nenamlouvá tu skutečnost, že se stává týranou a ohroženou osobou. Někdy partneři řeší svá nedorozumění tím, že se napadají, ale jsou si rovnocenní, tedy napadení je oboustranné, není zde jeden jako napadený a druhý ten kdo napadá, chybí zde přesné vymezení rolí mezi napadeným a napadajícím, ohroženým a ohrožujícím. Na druhé straně je nutné, aby sociální pracovník ponechal ohroženou osobu vyprávět, vyprávět co ona sama sdělit chce. Může se i jednat o nesourodou výpověď všeho dohromady. Celek zůstává otevřen, je nutné, aby sociální pracovník nedal ohrožené osobě žádnou záminku k tomu, aby se uzavřela. Nechtěla již hovořit o svém problému, byť by se mu zdálo nelogické, co ohrožená osoba říká. Pokud byla delší dobu pod vlivem tyrana, byla za svoje názory, či sdělení napadána je pochopitelné, že hovoří nesourodě, přeskakuje či mění obsahy vět nebo se opakuje.⁵⁵

6.3 Formy násilí – týrání

Formy násilí se mohou lišit jak od osob, které tyto formy vykládají, tak i druhem, jelikož ne všichni mají totožné výklady jak u psychického, tak i u fyzického násilí. Rozdíly nalezneme u sexuálního, ekonomického i sociálního násilí. Musíme ale říci, že v podstatě se jedná o totožné násilí, avšak různě vyložené. Pro týraného člověka v době týrání není důležité, jak tento stav nazveme, cítí bolest, ať tedy fyzickou či psychickou a potřebuje pomoc, kohokoli. Orgánů činných v trestním řízení, či pomoc sociální, Intervenčních center či obdobných neziskových institucí.

Forem týrání je několik, několik druhů, neobvyklejší formy násilí předkládají autoři Dufková a Zlámal a socioložka Linková ve svých publikacích.

Fyzické formy násilí jsou skutečné fyzické útoky, které ohrožují život nebo zdraví osoby, zejména se jedná o tělesné útoky za použití zbraní, předmětů, které jsou nebezpečné pro týranou osobu. Odpírání spánku, jídla, neumožňování vstupu do obydlí je jedním z těchto forem. Mohou být pro osobu velmi nebezpečné z hlediska jejího

⁵⁵ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 42-43.

ŠEDIVÁ, M. a kolektiv, *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*, Praha: nakladatelství Bílý kruh bezpečí, o.s., 2007, s. 48-49.

ŠPATENKOVÁ, N. a kolektiv, *Krizová intervence pro praxi*, Praha: vydavatelství Grada Publishing a.s., 2004, s. 19-21.

zdraví fyzického. Tyto následky po fyzickém útoku se zhojí, rány se zahojí, ale bolest v duši zůstává nadále.⁵⁶

Psychické a slovní násilí představuje ponižování týrané osoby, znevažování této osoby, jak beze svědků, tak následně i na veřejnosti. Hrubé zacházení s touto osobou, které se vyznačuje vydíráním, sexuálním vydíráním, vyhrožováním v různých formách, znevažování oběti jako člověka, člověka ve společnosti, či pouze jako matku, ženu nebo dítě. Ruku v ruce s psychickým a slovním násilím jde emocionální týrání. Může se vyskytnout ve formě úplného nezájmu či soustavného zesměšňování, obviňování či soustavné kontroly toho druhého, jeho zájmů, přátel, financí. Toto jednání pachatele týrání může být velmi dlouho skryto za normální výraz lásky, který následně přerostl v nutnost vědět o své oběti zcela vše, co dělá, s kým se stýká a podobně.⁵⁷

Sociální, sexuální a ekonomické týrání je pro oběť týrání již následné po týrání psychickém a fyzickém. Tyran zakazuje jakýkoli kontakt oběti se svými přáteli, rodinou s to pouze z důvodu, aby byla pouze „jeho“, izoluje ji tak důkladně, že není možné následně zjistit, kde se vlastně nachází, oběť zjišťuje, že tímto jednáním tyrana je úplně osamocena, nezná nikoho v jejím okolí, není tedy žádná možnost pomoci. Je zcela závislá na tyranovi, jelikož kromě dětí je to jediná osoba v jejím okolí. Následuje sexuální týrání, které se vyjadřuje tím, že je oběť ponižována praktikami sexuálními, které odmítá, jsou pro ni bolestivé, znevažující, proti její vůli a hlavně zcela nedobrovolné. Nemá žádnou ochranu proti nechtěnému těhotenství, nemocím, které jsou pouze přenášeny pohlavním stykem. V této fázi je ekonomické týrání již pouze dalším z mnoha, které musí snášet. Oběť je naprosto kontrolována svým tyranem, nemá žádné finance sama pro sebe, vše je jí kontrolováno, nemá žádný přístup k jiným

⁵⁶ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 15-16.

VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kolektiv, *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, Praha: nakladatelství proFem, o.p.s., 2004, s. 20-21.

KOTKOVÁ, M. a kolektiv, *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*, Brno: nakladatelství Spondea, o.p.s.2014, s. 16-17.

CONWAYOVÁ, H.L., *Domácí násilí, Příručka pro současné i potenciální oběti*, Praha: nakladatelství Albatros, 2007, s. 14-15.

SZCZEPANIKOVÁ, A., ŽÁKOVÁ, M. LANGHANSOVÁ, H., *Jak jednat v případech domácího násilí*, Brno: Liga lidských práv, 2004, s.3-4.

⁵⁷ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 22 – 26.

ŠPATENKOVÁ, N. a kolektiv, *Krizová intervence pro praxi*, Praha: vydavatelství Grada Publishing a.s., 2004, s.103-104.

financím, než k těm, které dostává od tyрана, není schopna sama zjistit, zda je skutečně rodina v takové finanční situaci, která je jí předestřena tyranem.⁵⁸

Všechny formy, které jsou vyjmenovány, nemusí být vždy všechny tyranem na oběti realizovány. Postačuje však jedna forma, která oběť zcela psychicky soustavně ničí, připravuje ji o veškerou úctu k sobě sama. Soustavnost a latentnost tohoto jevu ji připravuje o poslední síly, které má, aby byla schopna se tyranovi vzepřít. Postavit se na vlastní nohy bez výčitek, ponižování, znásilňování či bití i za cenu toho, že nebude zpočátku schopna sama všechno zvládnout.

Příčiny vzniku domácího násilí nelze vyjmenovat taxativně, nelze to, vždy je příčina nebo důvod odlišný. Příčina může být psychologická, sociologická či ekonomická. Tyran nemusí být od počátku tyranem, jeho chování se může změnit během společného života, během několika málo měsíců, které nedokáže ve svém životě zvládnout a pak svoje životní prohry či problémy řeší tímto způsobem. Jeho oběť se stane partner nebo potomek a na tomto si dokazuje stále svoji sílu, či důležitost v rodině. Může to zapříčinit požívání alkoholu, drog, psychické poruchy, či gamblersství. Tyran může být tyranem již v době, kdy do svazku či vztahu vstupoval, svoje chování ale před partnerem skrýval, jeho chování se nijak nemuselo vyvíjet, nemusela se mu do života dostat překážka, kterou nedokázal zvládnout. Tyranem prostě byl. Dále se na něm mohlo projevit dětství, pokud viděl jako normu týrání svého jednoho rodiče ze strany druhého, či jeho samého, nebyl pro něj tento stav nijak výjimečný, ale normální. Nepřipouští si, že by porušoval nějaká základní pravidla v rodině, ve vztahu. Jednou z dalších příčin může být ekonomická situace rodiny. Ztráta zaměstnání může vyvolávat v tyranovi pocit, že zklamal, nenosí do domácnosti dostatek financí, dochází k hádkám a tyto řeší fyzickým útokem na partnera.⁵⁹

⁵⁸ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 22 – 26.

VONKOVA, J., HUŇKOVA, M. a kolektiv, *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, Praha: nakladatelství proFem, o.p.s., 2004, s. 20-21.

CONWAYOVÁ, H.L., *Domácí násilí, Příručka pro současné i potenciální oběti*, Praha: nakladatelství Albatros, 2007, s. 15-19.

⁵⁹ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 6-11.

CONWAYOVÁ, H.L., *Domácí násilí, Příručka pro současné i potenciální oběti*, Praha: nakladatelství Albatros, 2007, s. 19, 46-53.

6.4 Násilná osoba

Násilná osoba může být kdokoli, ze všech socioekonomických vrstev, etnických, rasových nebo náboženských skupin nebo rizikový partner. Tato osoba se v prvopočátku vztahu velice těžko rozeznává. Je to zejména tím, že zamilovaný člověk partnerovy signály, které vydává, velice chybně vysvětluje. Chování partnera zatím omlouvá, doufá, že jejich vztah jeho chování změní, nebo že se jí podaří zcela chování změnit. Stává se zejména to, že zamilovaný člověk následně po několika měsících či letech zjišťuje, že jeho partner se nemění a jeho chování se nijak nezměnilo, nebo se pouze změnilo k horšímu.⁶⁰

Mezi varovné signály osob, které mají sklony k týrání, nebo již tyranů jsou, patří – nadměrná naléhavost, tento signál se vyznačuje zejména tím, že tyran velice spěchá na oběť zejména tím, aby byla co nejdříve v jeho moci, rychlými zásnubami, svatbou, následným mateřstvím. Je to pouze proto, aby byla co nejdříve v jeho moci. Pokud oběť nechce rychle vztah posunout dále, tyran stále naléhá, aby oběť měla dojem, že skutečně jde pouze o lásku k ní samé. Tyran vytrvává ve svém naléhání, oběť tento stav opět chybně rozpoznává a podléhá jeho naléhání a svolí k rychlému sňatku nebo alespoň k sestěhování; dominance ve vztahu, u tohoto signálu, že něco není s partnerem v pořádku je jeho nutnost rozhodovat sám, o všem ve vztahu, o oběti, zejména kde a kdy, s kým se setká, co si přitom oblékne. Toto všechno ale sděluje oběti jako dobře mířené rady, pro ni samotnou. Oběť často podléhá jeho chování a ustupuje, Tyran vnímá ženu jako člověka méněcenného oproti mužům, i jeho chování k ženám je tímto jeho vnímáním namířeno, jak slovně, tak i fyzickým chováním. Tyran svou oběť kontroluje, požaduje od své oběti, aby mu sdělila vše ze své minulosti, sdělila mu vše o tom, co dělá nyní, kde se nyní nachází, zejména s kým. Toto ale provádí pod záminkami tak, aby vlastně oběť nezaznamenala, že je mapována a kontrolována ze strany tyrana, které tímto svým jednáním zná každá její krok. Pokud se snaží tyran o to,

⁶⁰ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 22.

KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E. a kolektiv, *Právo proti domácímu násilí*, Praha: nakladatelství C.H.Beck, 2011 s. 8-9.

KOTKOVÁ, M. a kolektiv, *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*, Brno: nakladatelství Spondea, o.p.s.2014, s. 23.

CONWAYOVÁ, H.L., *Domácí násilí, Příručka pro současné i potenciální oběti*, Praha: nakladatelství Albatros, 2007, s. 33.

aby oběť nejdříve omezila a následně i ukončila veškeré kontakty se svou rodinou, přáteli nebo i její koníčky, které vlastně vykonává pouze ona bez jeho přítomnosti, mělo by oběti docházet, že tímto způsobem zcela přijde o kontakt pomoci. Tyran ve dvou polohách představuje oběti svou matku, v jedné poloze jako osobu, kterou miluje nade vše, která by měla být vzorem pro jeho budoucího partnera a v druhé poloze jako osobu, která pro něj nic neznamena, není pro něj dostatečně rovnocenným partnerem, jako člověka i ženy si ji neváží. Dává přednost pouze svým myšlenkám, je na sobě a svém vzhledu závislý. Nepřipouští od partnera vůči své osobě žádné negativní reakce nebo skutky.⁶¹

Varovnými signály v počátku vztahu jsou taktéž byt i malé signály z jeho okolí, které on skrývá, ale ostatní o něm vědí a oběti to sdělují. Jeho závadové chování, zejména pokud se týká páchaní trestné činnosti, či násilnické sklony, které ho dostaly do mnoha potíží se zákonem. Požívání alkoholu a drog již v průběhu vztahu. Neschopnost sdělovat pravdu bez emocí, či křiku a hádek. Tyto malé signály mohou některé z mnoha obětí zachránit třeba i život, pokud by byly včasné a hlavně správně pochopeny.⁶²

Po celou dobu se snažíme zjistit, jakým způsobem se dají rozpoznat signály, kdy tyran se jako tyran chová. Pokud se tyran stane rodičem, není snad kromě druhého rodiče, či prarodičů, snad pedagoga ve školním zařízení nikdo, kdo by dítěti pomohl. Pokud jeden z rodičů se stává při týrání slepým a hluchým, není pro dítě snadné tak žít, vyrůstat a stát se kvalitním člověkem naší společnosti. Pokud je dítě statečné postaví se tyranovi, ne vždy se ale stává vítězem. Toto jeho hrdinství může být pro něj krutou zkouškou. Pokud požádá o pomoc, ne vždy je mu uvěřeno, že ono je skutečně týraným dítětem. Nejvhodnější situací pro něj se stává pedagog ve škole, který si všímá jeho měnící se osobnosti, nálad, někdy i podlitin. Vždyť dítě ve škole tráví tolik času se svými učiteli, že by nebylo správné, aby si toho alespoň někdo nevšiml. Musí ale pomoc chtít, jelikož pomoc ze strany těchto orgánů většinou způsobuje to, že je z rodiny toto dítě zcela odebráno, ne vždy do své rodiny, k prarodičům, ale do ústavů. Tam kde je

⁶¹ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 22.

⁶² MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 22.

KOTKOVÁ, M. a kolektiv, *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*, Brno: nakladatelství Spondea, o.p.s.2014, s. 17-19.

dítě samo a není na takový stav připraveno. Může se stát, že i týrané dítě miluje toho, kdo mu ubližuje tak, že pravdu neřekne. Stává se velice často, že pokud tyran otec fyzicky a psychicky týrá svou partnerku, děti či dítě jsou ve stejné pozici a jsou trestány totožným způsobem. Nejkrutějším týráním pro dítě či děti je to sexuální, není pouze kruté v době, kdy se tak děje, ale ještě krutější jsou následky z tohoto týrání, které si děti či dítě nesou následně celý život, ať jako psychickou zátěž, újmu, poruchu či nastolenou normu, která se následně projeví tím, že se totožně budou chovat ke svým dětem, jelikož to pro ně bude zcela normální.⁶³

⁶³ MUFSONOVÁ, S., KRANZOVA, R. *O týrání a zneužívání*, Praha: nakladatelství Lidové noviny, 1996, s. 22.

VONKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, 2. Přepřacované vydání*, Praha: nakladatelství proFem, o.p.s., 2008, s. 15.

ŠPATENKOVÁ, N. a kolektiv, *Krizová intervence v praxi*, Praha: vydavatelství Grada Publishing a.s., 2004, s. 126-127.

7 Kazuistika

Kazuistika – Kateřina 24 let, má dvě malé děti, dceru 6 let a syna 2 roky, bydlí ve společné domácnosti se svým druhem, otcem mladšího dítěte syna v rodinném domě svého druha u jeho rodičů. Rodiče druha jsou proti ní zaujatí, nemají ji rádi, vyčítají ji, že jim do života přišla pouze proto, že přišla do jiného stavu s jejich synem. Její druh je o čtyři roky starší než ona, pracuje jako střední manažer v jedné větší společnosti vyrábějící plastová okna a dveře. Má celkem vysoký příjem, ona má pouze sociální dávky, jelikož je na mateřské dovolené ve výši do 4.000,-- . Nemá na další dávky nárok, jelikož žije se svým druhem v rodinném domě. Přichází do intervenčního centra s tím, že je již od narození jejich syna psychicky a fyzicky týrána. Svého druha poznala ve společnosti, kde pracovala jako pomocná uklízečka a on jako manažer. V té době žila u své matky, se svou dcerou a potřebovala více peněz pro dítě a sebe, otec její dcery neplatil výživné a matka ji vyčítala, že ji zůstala i s dítětem na krku. Po setkání se svým současným druhem byla šťastná, choval se k ní i k dítěti velice hezky. Měla ho ráda i dcera si k němu našla cestu. Začali společně tvořit rodinu a ze vztahu se narodil syn. Po celou dobu těhotenství bylo všechno v pořádku, těšila se na narození jejich dítěte, byl pozorný a hodný, Kateřinu před svými rodiči hájil a bránil. Po narození syna se všechno změnilo, začal být na straně svých rodičů, neustále Kateřinu kritizoval, vyčítal neúspěchy a zejména to, že nebyla vzdělaná. Měla pouze základní vzdělání a nedokončenou střední školu. Tedy absolutně bez možnosti lepšího uplatnění. Jakmile se rozčílil, začal na Kateřinu křičet a následně se přidávaly útoky na ni samotnou, facka, pohlavek. Následně to bylo obdobné i při nuceném sexuálním styku velice bolestivé. Toto vydržela celé dva roky od narození syna. Neměla kam jít, matka by ji zpět se dvěma dětmi nevzala, neměla práci, neměla možnost nikam jít, kamarádky neměla, nemohla sama chodit ven. Posledním útokem byl útok na ní a na dceru, to byla poslední kapka pro ni samotnou. Ráno jakmile odešel její druh do zaměstnání, vzala potřebné věci pro sebe, děti. Byly to pouze potřebné věci, které se vešly do dvou tašek, ty co unesla a do kočárku syna pouze drobnosti a snažila se najít pomoc. Na policii nešla, nikdo by ji nevěřil. Taková slušná rodina ve městě. Tak se obrátila na lékařku své dcery, té věřila, že její tajemství neprozradí. Lékařka ji řekla, že musí jít zatím do azylového domu. Tento byl v sousedním městě, dala jí peníze na cestu a adresu s telefonním číslem. Kateřina společně s dětmi odjela do sousedního města a našla azylový dům.

Nevěděla, co všechno ji tam čeká, jak ji přijmou, a zda vůbec. Byla překvapená sama sebou, že dokázala vejít dovnitř, že dokázala požádat o pomoc. A hlavně tím, že ji nikdo neodsuzoval, všichni se snažili o to, aby se společně s dětmi cítila lépe, hlavně si odpočinula, byla slabá a vystrašená. První noc v azylovém domě byla dlouhá, nemohla spát, bála se zejména, co bude dál, neměla žádné peníze a hlavně jí chyběla podpora někoho blízkého. Ráno přišla sociální pracovnice z Intervenčního centra, této vysvětlila celou svou situaci, hlavně to že nemá žádné peníze pro sebe a své děti. Dávky z mateřské dostává poštovní poukázkou na adresu bydliště svého druha. S pomocí sociální pracovnice obdržela od úřadu sociální dávku ihned ten den, bylo to sice málo, ale pro začátek měla alespoň nějaké peníze. Na úřadu požádala o změnu adresy pro výplatu mateřské. Vrátila se zpět do azylového domu, byla vyčerpaná, netušila, že to bude tak strašně těžké. Sociální pracovnice ji sdělila, že přijde druhý den a budou pokračovat na dalších důležitých věcech. Na svém mobilním telefonu měla několik desítek zpráv od svého druha, prosil ji, aby se vrátila. Prosil a žádal, aby nikomu neříkala o jejich tajemství. Myslel tím jeho chování k ní. Na jeho zprávu neodepsala, ani nezavolala. Další den musela vyřešit zejména syna, tedy peníze na něj, neměla určeno žádné výživné, ani rozhodnutí, že ho bude vychovávat. Požádala okresní soud o vydání předběžného opatření. Po několika dnech bylo stanoveno, že syna bude mít v péči ona a také bylo stanoveno výživné na syna i její osobu. Její druh ale toto předběžné opatření neakceptoval. Neustále se snažil, aby se vrátila zpět. Zjistil, kde se nyní nachází, chtěl ji navštívit, bylo to všechno velice vyčerpávající. Sama sobě slíbila, že se do jejich společného domu nevrátí, tedy do domu jeho rodičů a hlavně k němu. S pomocí sociální pracovnice dostala od města malý byt, vyřídily společně všechny dávky, které mohla dostat. Peníze od druha nedostávala přesně, ale pokud oznámila na policii neplacení výživné na ni a syna, následně peníze poslal, ale věděl, kde bydlí. Strašně si přála, aby mohla být daleko od něj, od své matky, ale neměla jinou možnost, musela žít a bojovat dál za sebe i svoje děti, nenechala by ji samotné, tak jako nechala její matky ji.⁶⁴

⁶⁴ Osobní příběh

8 Řízený rozhovor s pracovníkem Zařízení sociální intervence Kladno panem Tomášem Němečkem dne 28.1.2014

O rozhovor byl požádán pan Tomáš Němeček v prostorách sociální intervence Kladno zejména z důvodu toho, aby byly ověřeny všechny skutečnosti zjištěné při zpracování části bakalářské práce – sociální možnosti týraných osob.

Rozhovor byl zaměřen na možnosti týraných osob z hlediska sociálních, které nabízí sociální intervence. Bylo vysvětleno, že na město Kladno a blízké vesnice jsou 2-3 pracovníci, kteří poskytují základní rady a informace při prvním kontaktu se sociálním intervenčním centrem. Dále je klientům k dispozici právní pomoc, zejména v případech kdy je nutné požádat o svěřeni dětí do péče, požádat o rozvod, či požádat o výživné na sebe i děti a podobně.

Pan Tomáš Němeček byl dotázán, jakým způsobem je možné týraným osobám pomoci při řešení jejich bydlení, zaměstnání. Na toto bylo sděleno, že sociální centra nemají možnost klientům nabídnout bydlení, v rámci městského nebo sociálního bytu, o zaměstnání nelze již hovořit vůbec. Největší problém je při vykázaní osob, vykázané osoby, které nemají kam jít, ubytovny si musí hradit tyto osoby sami. Dalším velkým problémem je umístění týraných osob i na přechodnou dobu do azylového domu, jelikož do azylového domu mohou pouze ženy s dětmi. Pokud je tedy týraná osoba bez dětí, není jí ze strany státu možno pomoci.

Dalším důležitým faktorem pro jejich práci je opakovanost a následná neochota klientů při řešení jejich situace. I on sám má velkou zkušenost s tím, že se ženy dobrovolně vrací ke svým tyranům. Někdy se týrání pouze zneužije pro svoje potřeby.

Tomáši Němečkovi bylo nastíněno možné řešení a to odstěhování se do úplně cizího města, které by týraným osobám mohlo pomoci začít znovu, na toto uvedl, že to není v našich podmínkách možné ze strany státu, který by měl místa, města a v nich i zaměstnání, kde by se týrané osoby mohly realizovat znovu a sami.

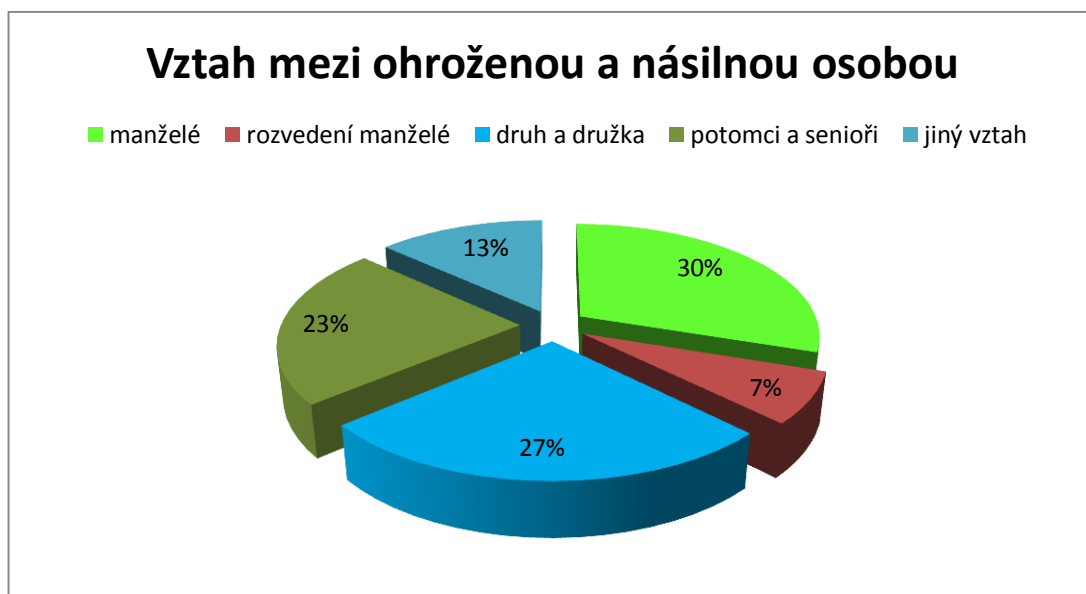
Zařízení sociální intervence Kladno každý rok na svých stránkách informuje zpracovanou výroční zprávou, ze které je zřejmé, kolik klientů využilo služby Intervenčního centra.

Za rok 2011 a 2012 bylo evidováno na Intervenčním centru Kladno dohromady 477 případů, při kterých došlo k 119 vykázaní. Za rok 2011 je to 260 případů a za rok 2012 217 případů. Z této statistiky Intervenčního centra je patrné, že se snižuje počet případů.

Otázkou zůstává, zda toto číslo je nižší z důvodu skutečného poklesu týrání mezi osobami nebo pouze z toho důvodu, že nejsou tato týrání oznamována. Není tedy skutečně jasné, zda tato čísla jsou reálná. Všichni bychom si přáli zlepšení v této problematice, ale není tomu vždy tak.

Jak je patrné z výroční zprávy, k týrání skutečně dochází mezi všemi skupinami v rodině, nebo ve svazku. Mezi manželi, rozvedenými manželi, druhem a družkou, ale i zletilými dětmi proti rodiči, rodičem proti svému nezletilému dítěti a zletilí vnuci proti prarodičům.

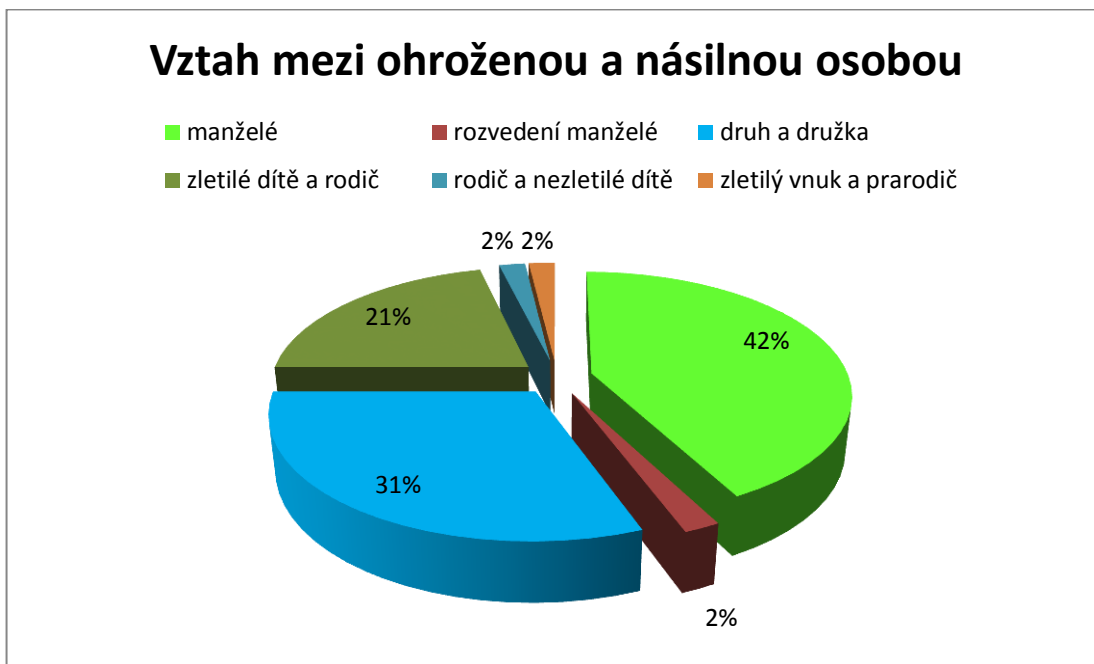
Graf počtu vykázaných osob za rok 2011

⁶⁵ Výroční zpráva za rok 2011, Zařízení sociální intervence Kladno, [online], [cit. 19.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.zsi-kladno.cz/>>.

Z výše uvedeného grafu je patrné, že nejvíce v roce 2011 došlo k týrání mezi manželi a druhem a družkou, kdy tato čísla jsou skoro totožná, nižší číslo je mezi rozvedenými manželi a potomci versus senioři a osoby v jiném vztahu tvoří taktéž podobnou skupinu, myšleno v řeči čísel.

Graf počtu vykázaných osob za rok 2012

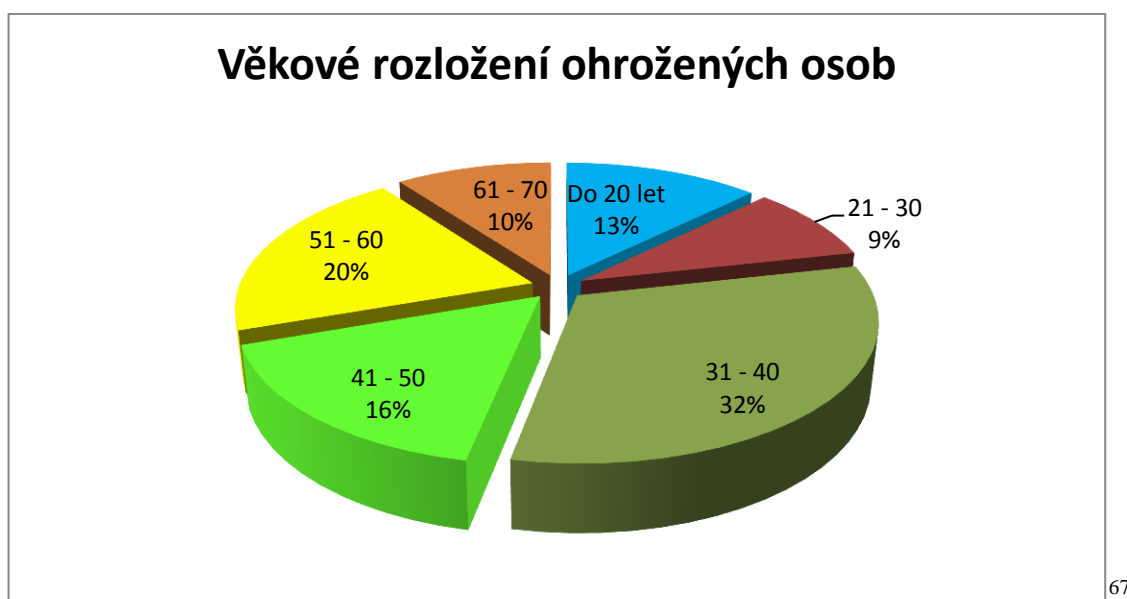

66

Z tohoto grafu je patrné, že opět převažuje skupina manželů a druha s družkou, kde se odehrává týrání, u kterých bylo využito institutu vykázaní. Malou část tvoří zletilé děti proti rodičům a velmi nízké procento tvoří rozvedení manželé, rodič proti svému nezletilému dítěti a zletilí vnuci proti prarodičům.

⁶⁶ Výroční zpráva za rok 2012, Zařízení sociální intervence Kladno, [online], [cit. 19.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.zsi-kladno.cz/>>.

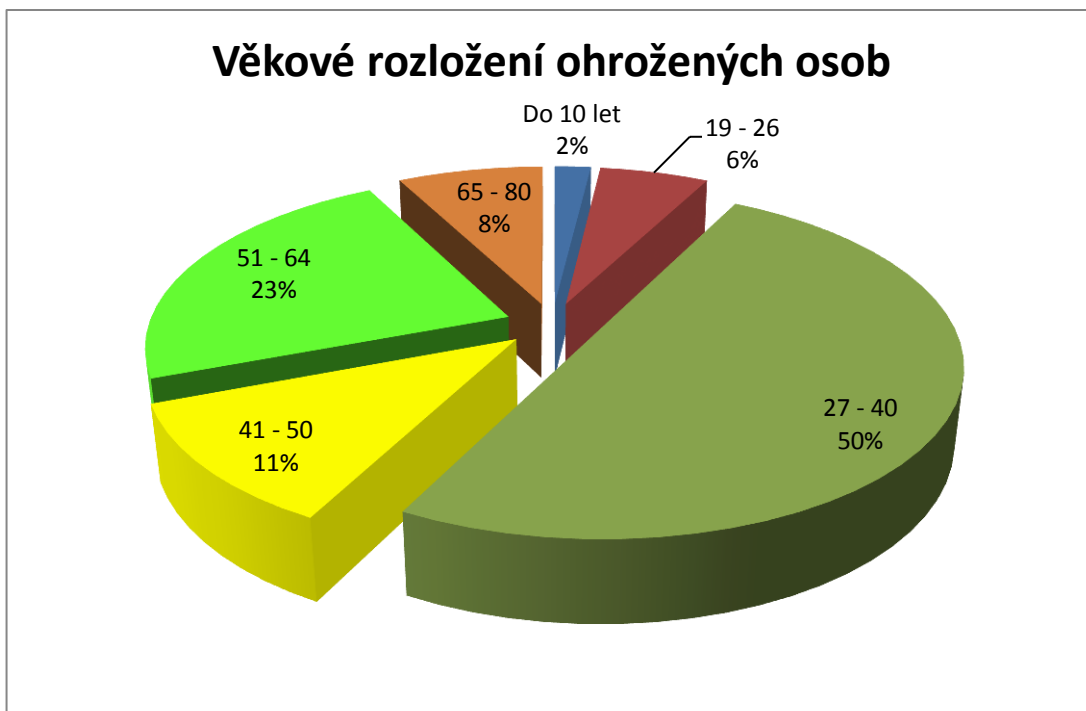
Graf věkového rozložení ohrožených osob za rok 2011

Z grafu ohrožených osob dle věkové skupiny je patrné, že nejvíce ohrožených je ve věku mezi 31-40 let, ihned za touto skupinou jsou osoby 41-50 let a 51-60 let, kdy ostatní kategorie tvoří stejné části v tak zvaném koláči čísel.

Graf věkového rozložení ohrožených osob za rok 2012

⁶⁷ Výroční zpráva za rok 2011, Zařízení sociální intervence Kladno, [online], [cit. 19.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.zsi-kladno.cz/>>.

68

Za rok 2012 nejsou již věkové hranice ohrožených osob tak výrazně totožné v řech čísel. Nejvíce vykázání bylo u ohrožených osob ve věku 27-40 let, následuje menší polovina z tohoto u kategorie 51-64 let. Další věkové kategorie jsou v řech čísel pouze malou částí v tomto okruhu ohrožených osob.

⁶⁸ Výroční zpráva za rok 2012, Zařízení sociální intervence Kladno, [online], [cit. 19.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.zsi-kladno.cz/>>.

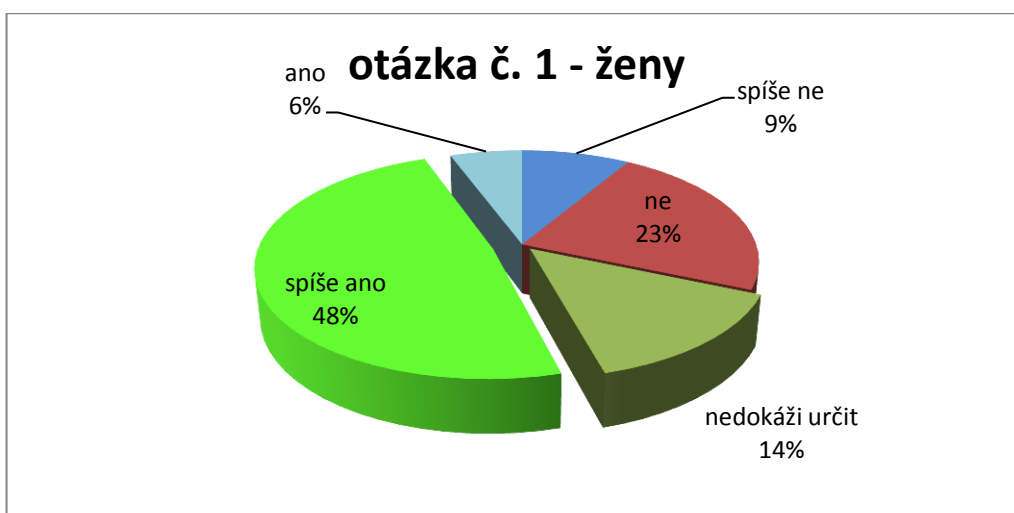
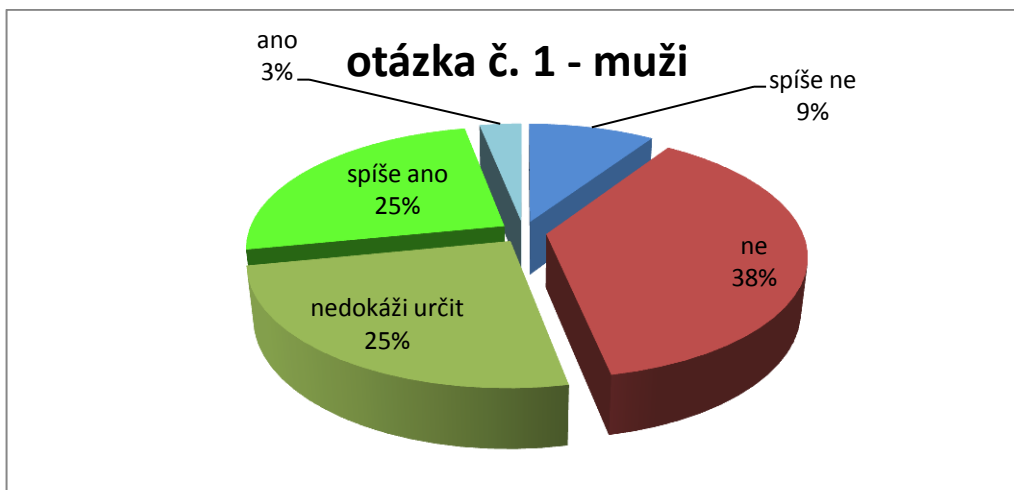
9 Dotazníkový průzkum

Dotazníkový průzkum měl zjistit informovanost obyvatel města Kladna a jeho okolí o informovanosti při týrání osob a jejich možnostech řešení, případně i s možností opuštění svého bydliště.

Průzkumu se zúčastnily osoby všech věkových kategorií, muži i ženy, se základním, odborným, vyšším i vysokoškolským vzděláním. Obyvatelé města Kladna i blízkých obcí Kladenska. Bylo dotázáno 35 žen a 32 mužů.

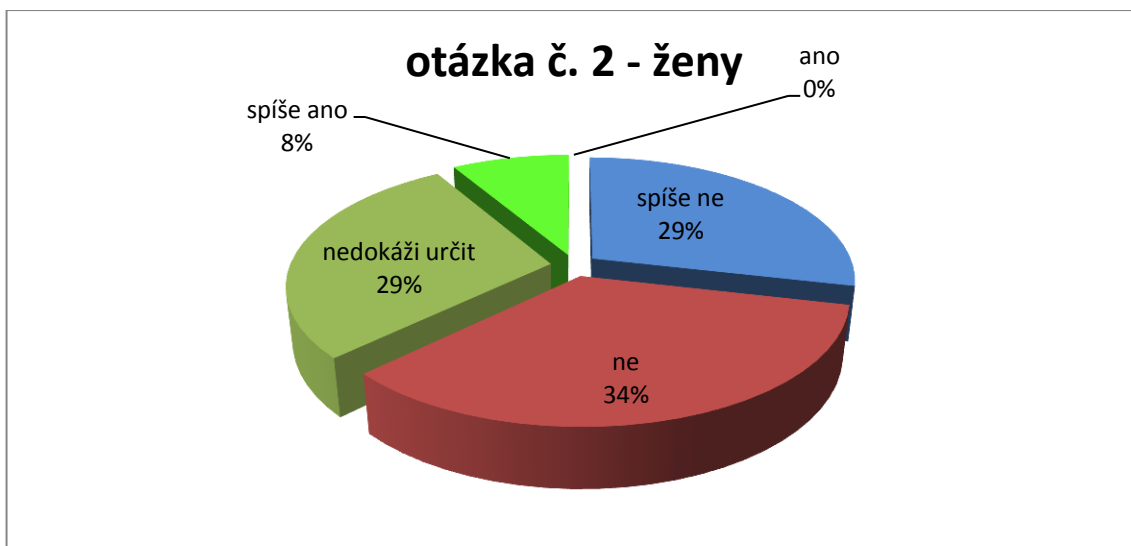
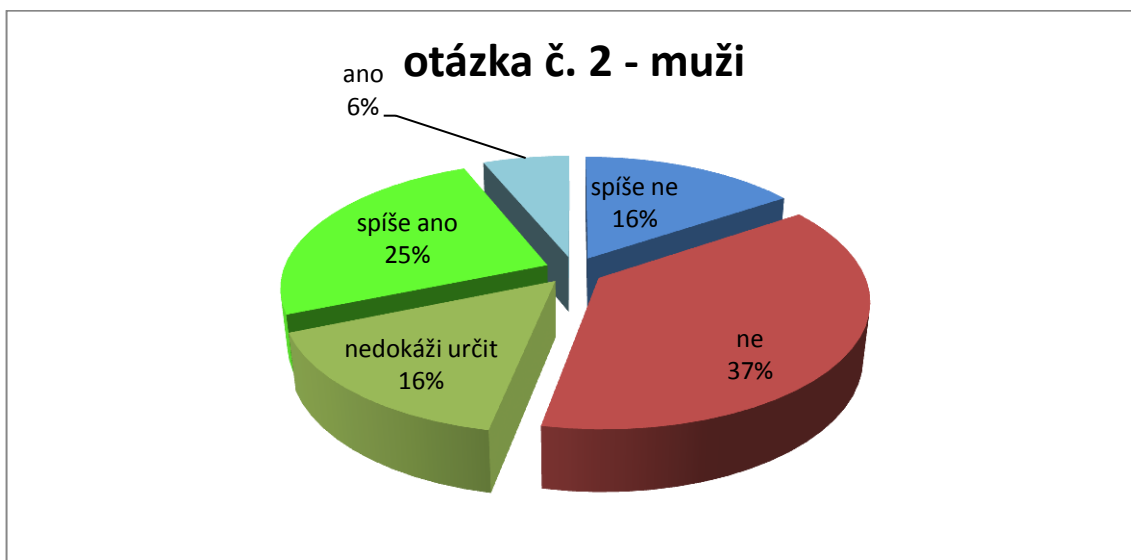
Respondentům byly položeny níže uvedené otázky, výsledek byl rozdělen na muže a ženy a to v grafickém znázornění.

Otázka číslo 1 – jste toho názoru, že týrání páchají pouze muži na ženách?

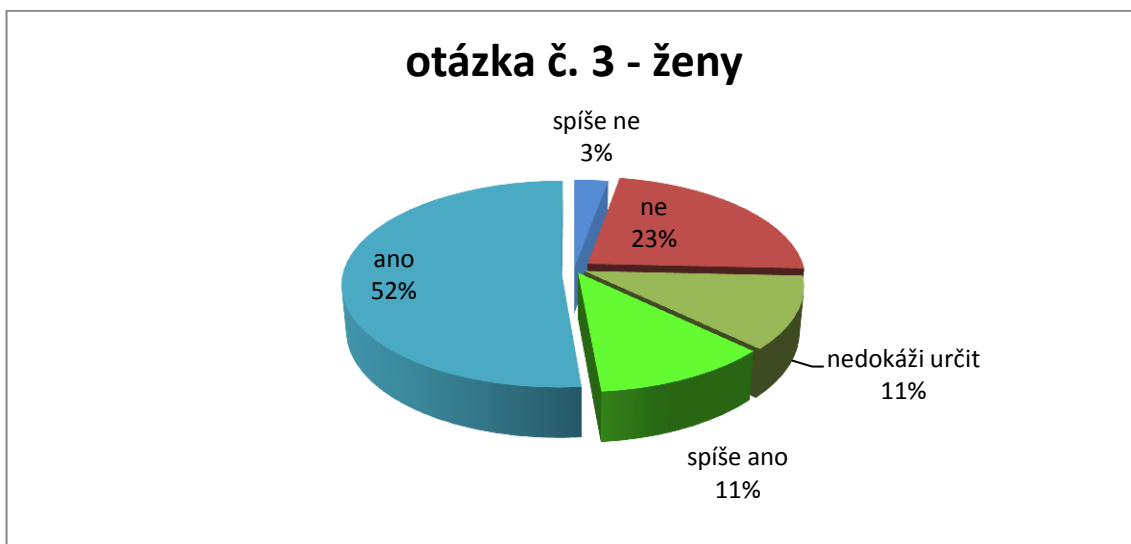
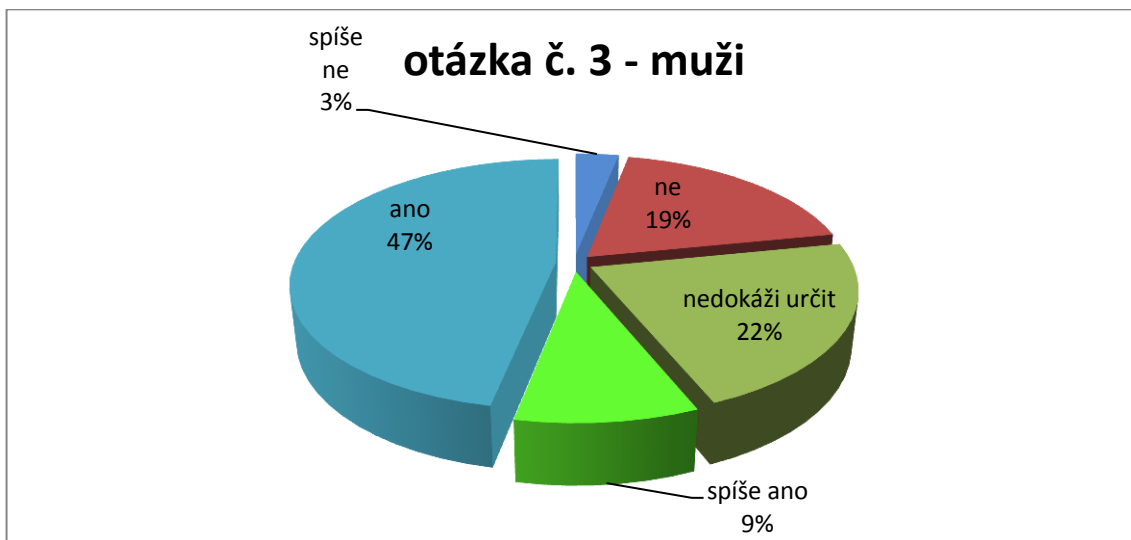
Na tuto otázku odpověděli všichni dotázaní muži a jejich odpovědi byly velice překvapivé. 38% z nich že ne, 25% spíše ano, 25% nedokáže určit. I to značí, že i oni se setkali s tím, že i ženy mohou páchat týrání. Ženy na tuto otázku odpověděly jednoznačněji, 48% uvedlo spíše ano, 23% ne a pouze 14% nedokáží určit. Dá se tedy říci, že ženy jsou přesvědčeny o tom, že ony jsou většinou těmi týranými osobami.

Otázka číslo 2 – Myslíte si, že týraná osoba si za týrání tzv. může sama?

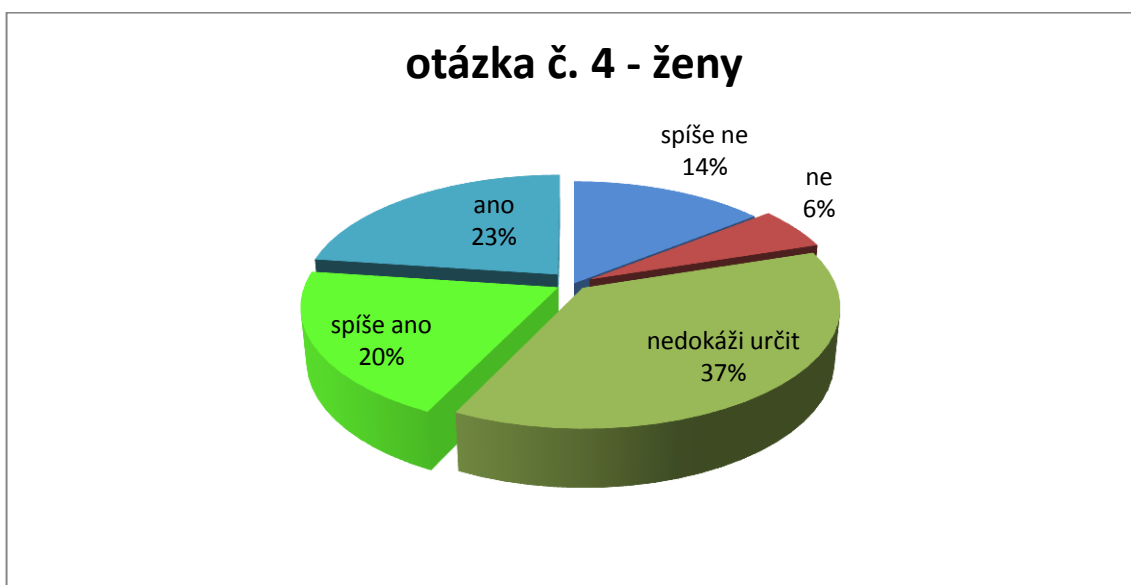
Na tuto otázku rovněž odpověděli všichni dotázaní, z výsledků vyplývá, že vždy více z respondentů obou skupin je přesvědčeno o tom, že týraná osoba si za svoje týrání nemůže sama. Vzhledem ke všem zjištěným skutečnostem je toto zjištění kladně hodnoceno pro řešení této situace.

Otázka číslo 3 – Jste přesvědčen (a) o tom, že týrání není Vaším problémem, ale pouze o něm víte?

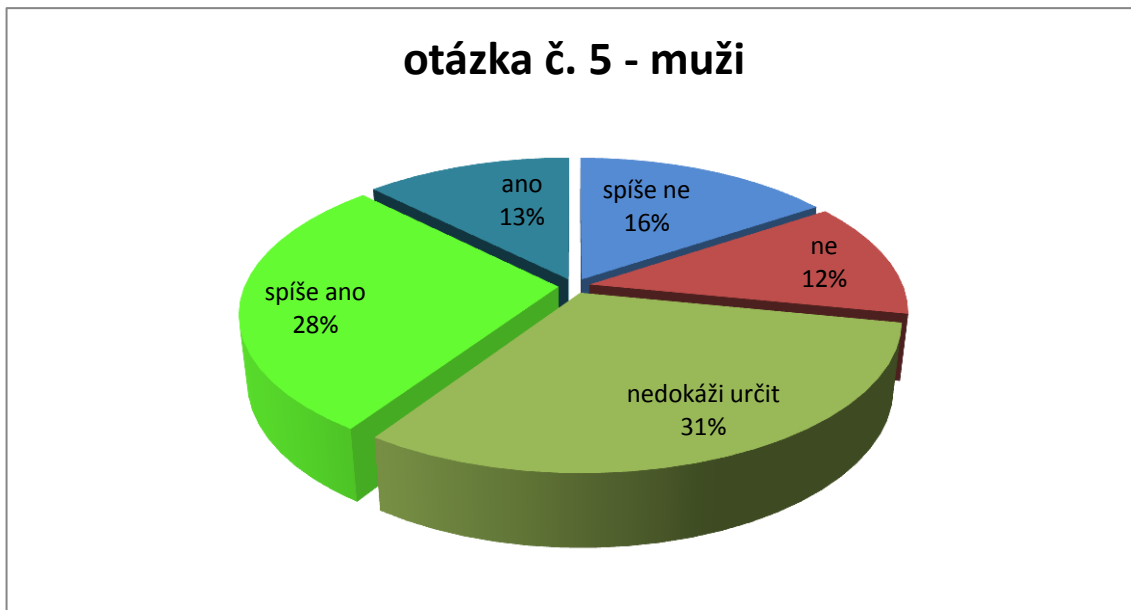
Všichni dotázaní na tuto otázku odpověděli, více jak polovina z obou skupin respondentů uvedla, že oni týrání nejsou, ale je alarmující, že u mužů 19% a u žen 23% uvedlo, že jsou týráni. Otázkou zůstává, zda otázku pochopili všichni stejně, nebo skutečně je tak vysoké procento osob, které zažívají skryté týrání.

Otázka číslo 4 – Myslíte si, že Vaše informovanost o týrání a možnostech jeho řešení je dostatečná?

Na tuto otázku rozdílně odpověděli muži od žen. Muži jsou přesvědčeni, že o týrání jsou dostatečně informováni, avšak ženy uvedly, že nedokáží toto určit a v malé míře jsou dostatečně informovány.

Otázka číslo 5 – Pokud by jste byl (a) týranou osobou, využil (a) by jste možnost být přestěhován (a) do jiného města?

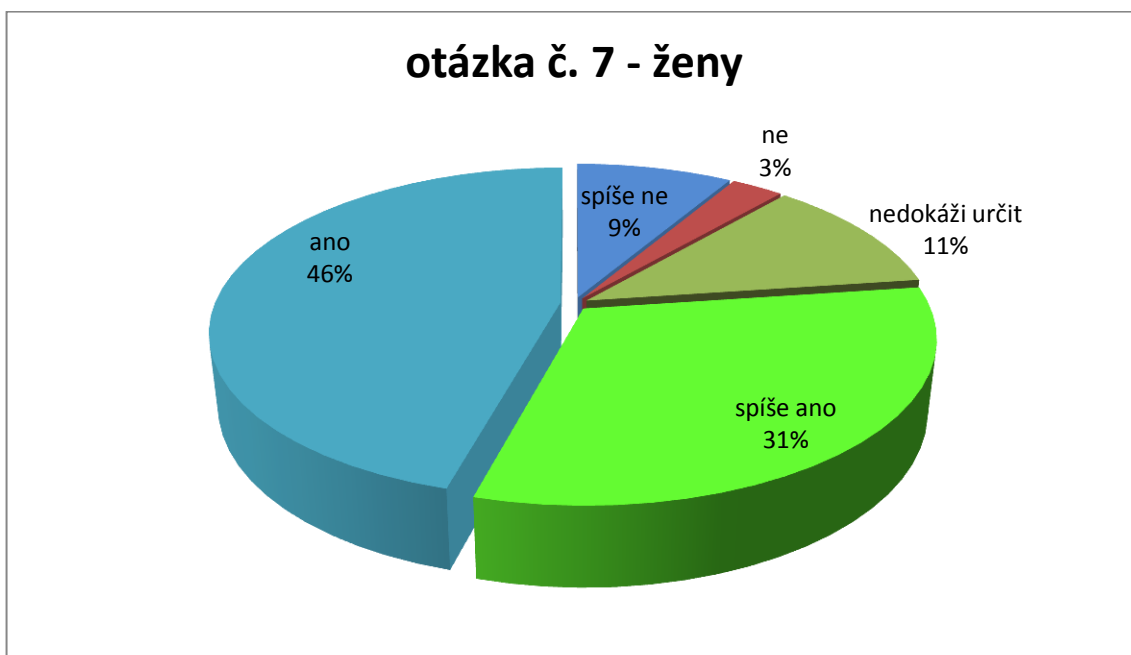
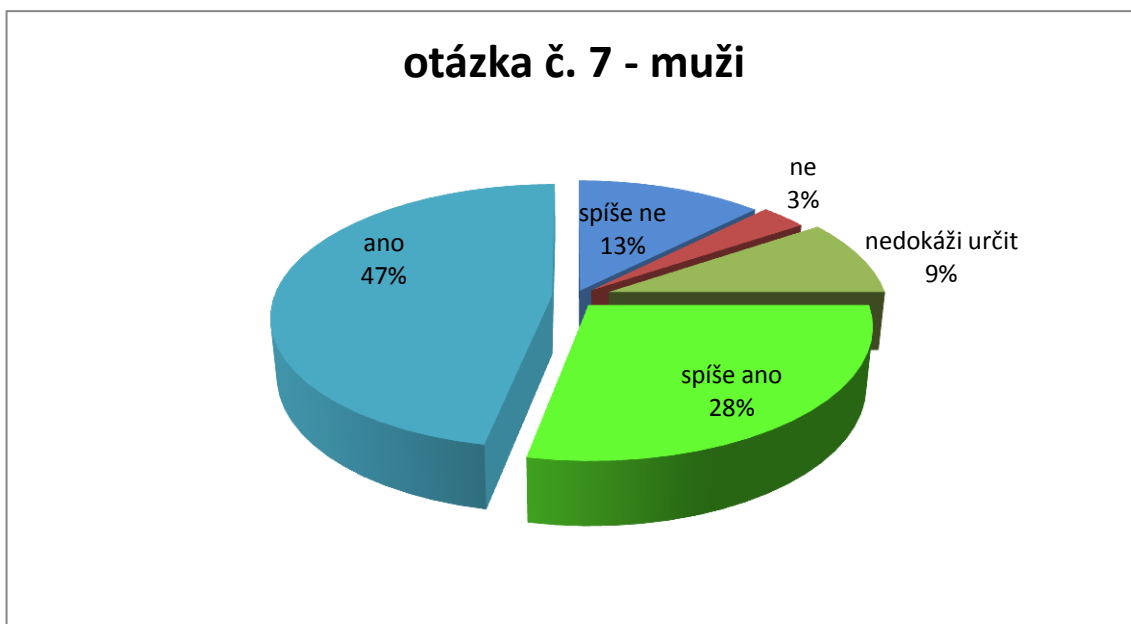
Tato otázka a její odpovědi jsou velice specifické, na tuto otázku odpověděli muži, že nedokáží toto určit v počtu 31%, spíše ano a ano v 41%, ženy na tuto otázku odpověděly tak, že ve 23% nedokáží určit, ale spíše ano a ano je 60 % z dotazovaných, což je vysoké číslo na to, že by všichni byli ochotni všechno v bydlíšti ponechat a začít znovu.

Otázka číslo 6 – Pokud by jste byl (a) týranou osobou, požádal (a) by jste o pomoc PČR?

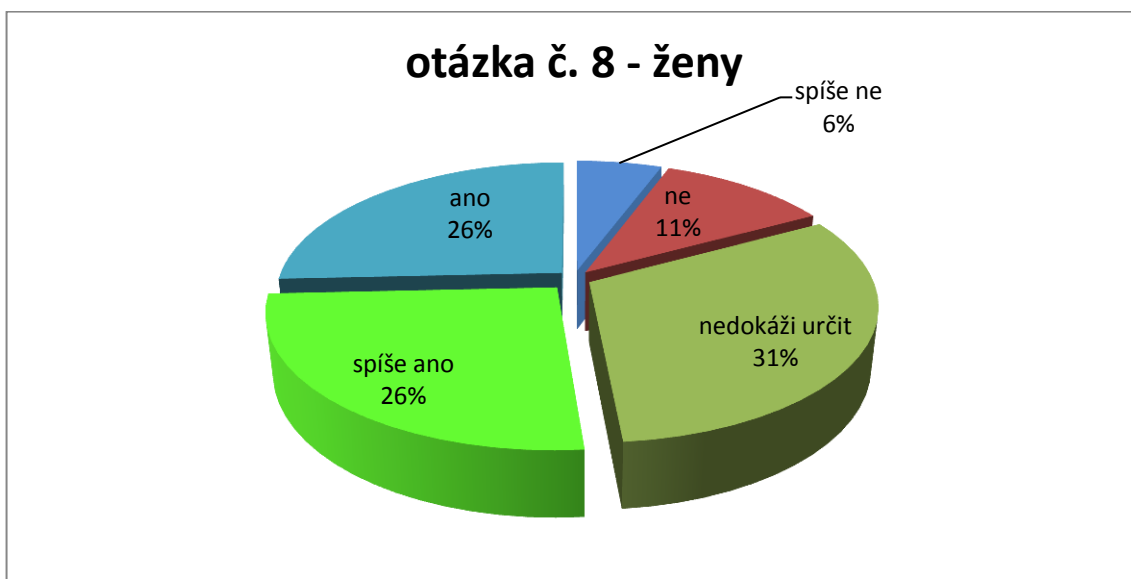
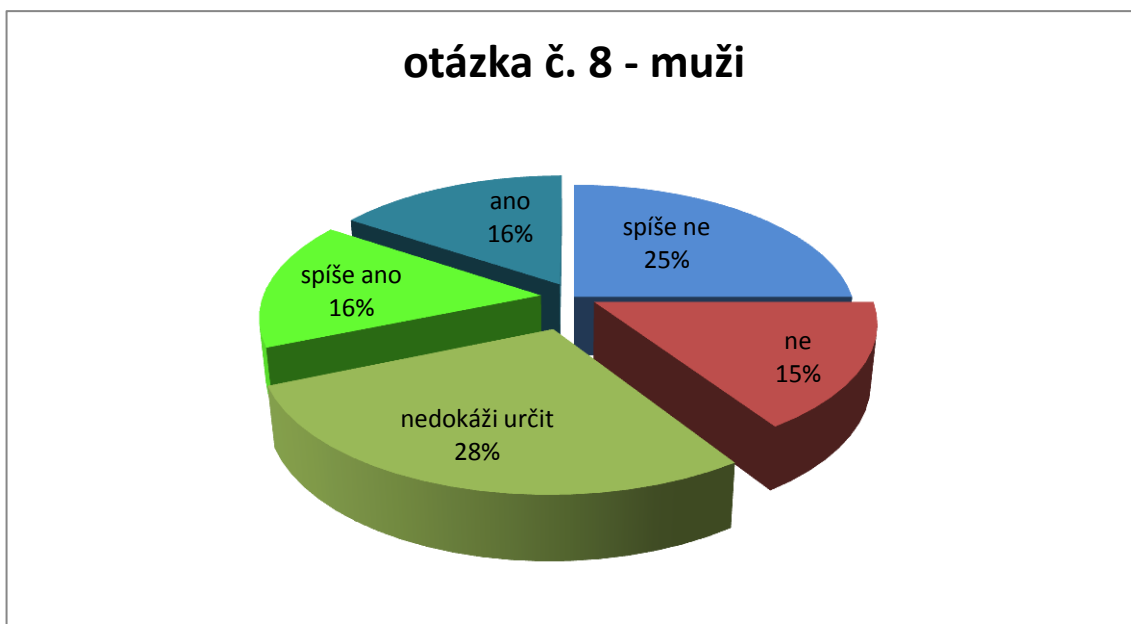
Odpovědi na tuto otázku jsou prakticky totožné, z větší části respondenti uvedli, že by skutečně o pomoc požádali PČR.

Otázka číslo 7 – Pokud by jste byl (a) týranou osobou, požádal (a) by jste o pomoc rodinu nebo přátele?

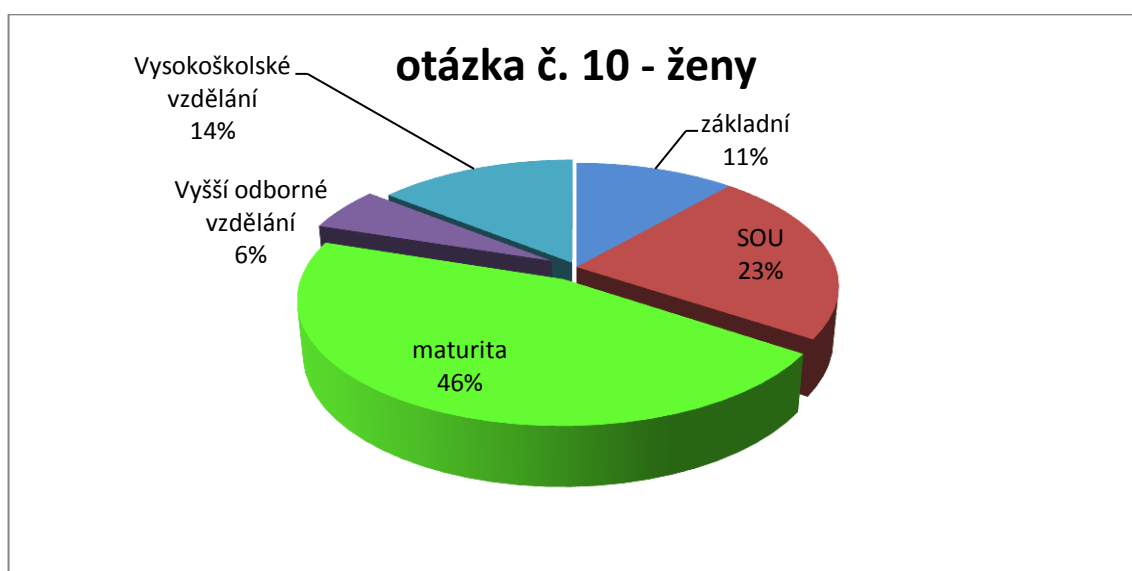
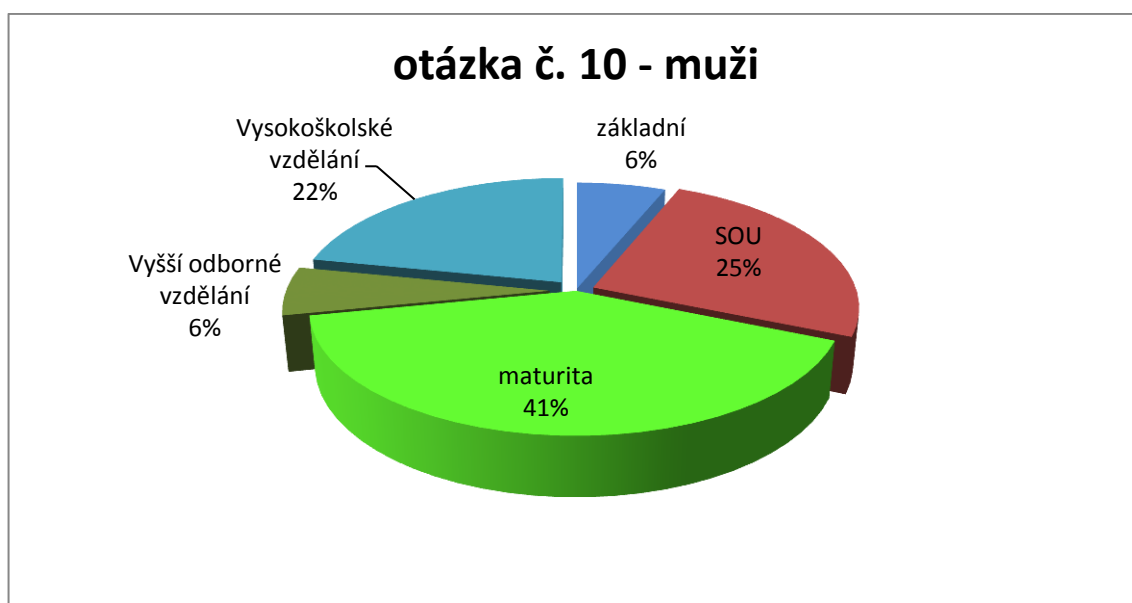
I tato otázka přinesla totožné odpovědi zejména v číslech, obě skupiny respondentů jsou přesvědčeny o tom, že by požádaly svoje blízké při tomto problému.

Otázka číslo 8 – Pokud by jste byl (a) týranou osobou, požádal (a) by jste o pomoc Intervenční centru, ve Vašem městě?

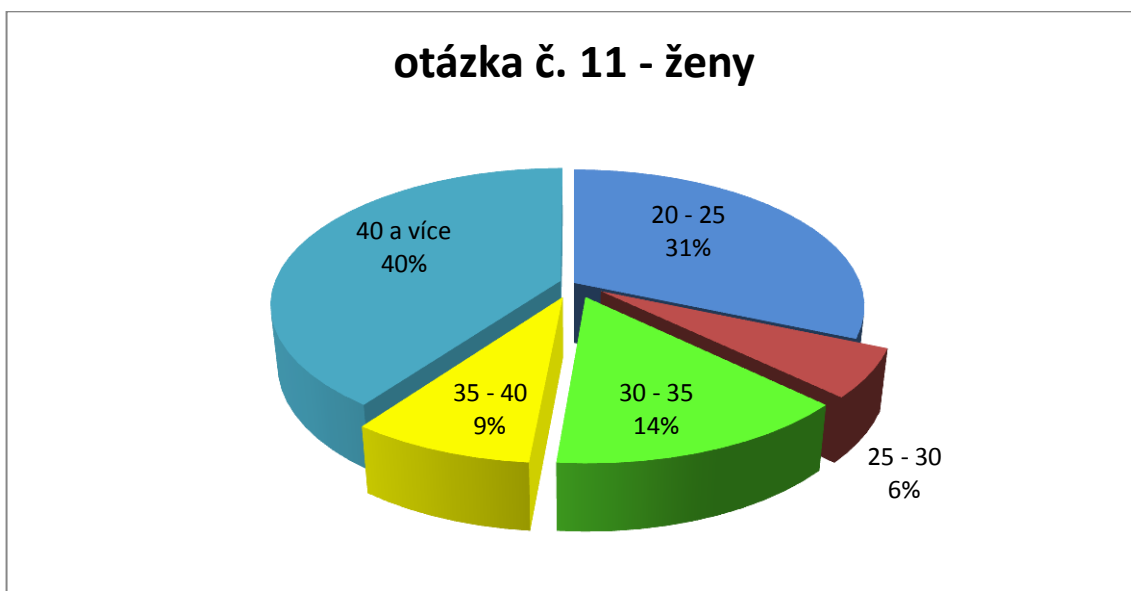
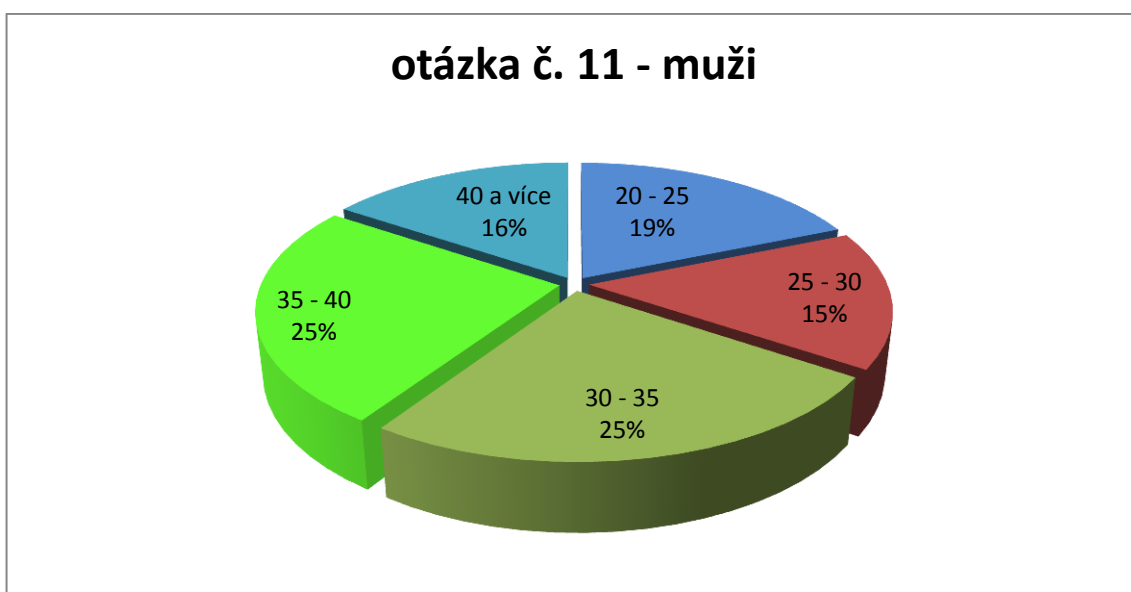
Ani tato otázka nepřinesla velkou rozdílnost mezi odpověďmi, je povzbuzující, že respondenti znali Intervenční centrum, co to je a jejích náplň.

Otázka číslo 10 – Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

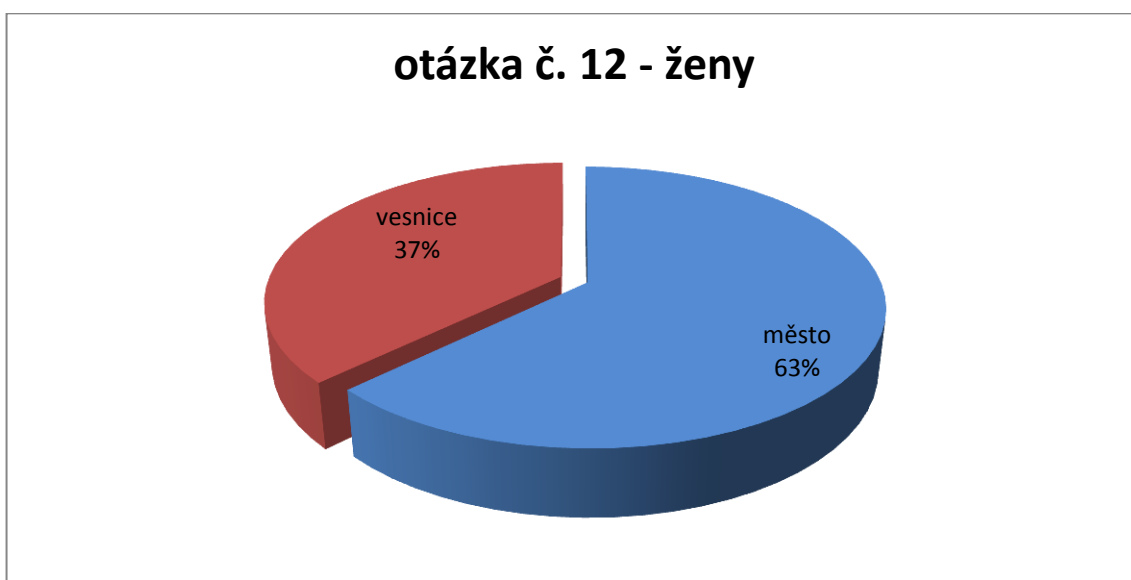
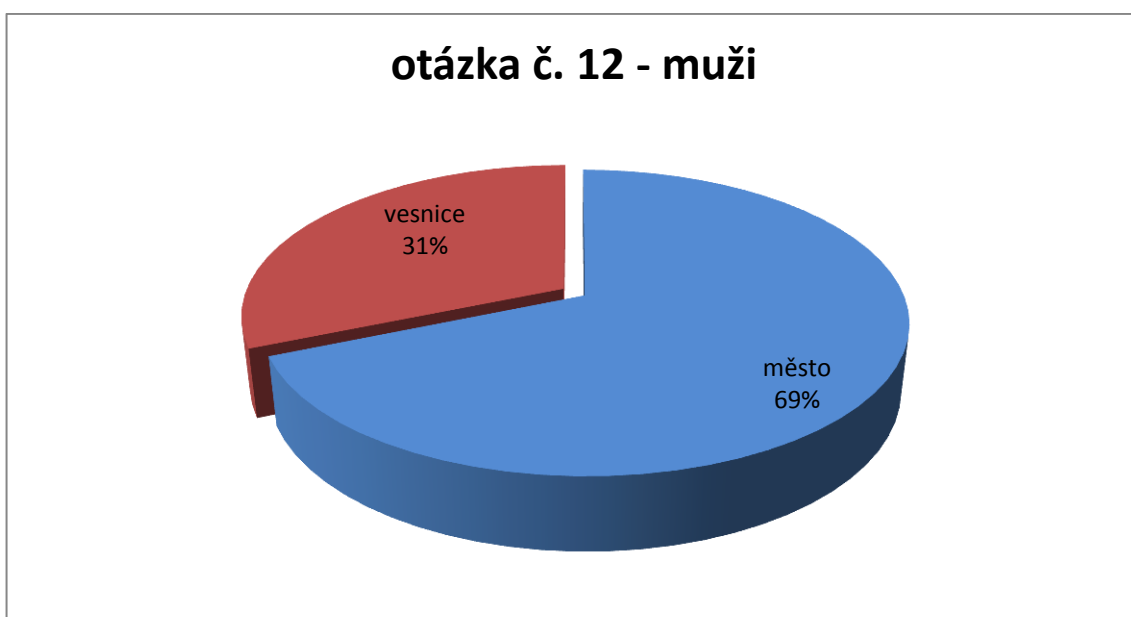
Skupiny respondentů jsou z větší části osoby, které dosáhly ukončeného vzdělání na střední škole s maturitou, je zde i velké procento osob se základním vzděláním, u mužů je toto procento nižší než u žen. Osoby, které dosáhly na odborné vzdělání, jsou skoro ve stejném poměru jak u žen tak mužů.

Otázka číslo 11 – Váš věk?

Náhodným výběrem respondentů se podařilo získat široké spektrum věkových kategorií, u žen bylo nejvíce ve věku 40 a více, u mužů 30-35 let.

Otázka číslo 12 – Bydlíte na vesnici či ve městě?

I přestože všichni dotázaní, kteří byli osloveni, byli náhodní, podařilo se v dobrém poměru získat osoby z blízkého okolí Kladno a z Kladna samotného. Jak je vidět na obou grafech, je poměr jak mužů, tak žen zcela podobný.

Závěr

Bakalářská práce měla malou měrou osvětlit širší veřejnosti podstatu týrání osob v rámci nejbližší rodiny, i mezi dětmi a rodiči či mezi vnuky a prarodiči. Týrání jako celosvětový problém není možné vyřešit ihned. Pokud se podíváme na historii, je zřejmé, že týrání jako takové bylo dříve bráno jako právo muže na svou ženu, popřípadě i své sloužící. Ve všech situacích byl pánem ve svém světě. Tedy mohl beztrestně týrat, fyzicky trestat všechny okolo sebe. Je to strašné, ale tímto způsobem následně vychovávali tito pánové své mužské potomky a dcery byly vychovány v tomto duchu, že musí poslouchat, jinak budou potrestány.

V některých rodinách se zřejmě žije takto dodnes, ale tyto ženy neberou fyzické či psychické trestání za týrání vůči sobě, ale toto přijímají jako stav, kdy se dopustila něčeho špatného proti svému muži, či jeho rodině. Nezřídka kdy se toto stává i mezi snachou a tchánem, kdy poslouchat se musí a pokud nebude poslušná, bude potrestána. I v některých komunitách i v současné době se takto žije, je to kruté, ale ženy jsou brány za nižší formy pro muže a tito je i tímto způsobem takzvaně vychovávají.

V současné době jsou sociální možnosti týraných osob, nelze říci pouze žen, nicotné. Toto lze říci bez ohledu na skutečnost, kolik neziskových organizací se prezentuje pomocí ženám nebo týraným osobám. Ale v dotazníkovém průzkumu se respondenti dotazovali na skutečnost, jakým způsobem je letáček s instrukcemi a radami „nakrmí“, jakým způsobem jim letáček nejde novou práci. Toto takto nevnímají. V jejich odpovědích bylo značně vidět, že jsou informováni o tom, že existuje nějaká společnost, sdružení, které jim může pomoci, ale rady jak se mají postavit na vlastní nohy, poté co prožily všechny ty hrůzy, jim nepostačují. Někteří z nich bez ohledu na dnešní situaci v České republice uváděli, že dříve a mysleli tím dobu zcela před desítkami let, bylo pro obyčejné lidi zastání. Připomínali skutečnost ohledně politiky bydlení, možnost uplatnit se v práci, vždy mít solidní zázemí pro to žít a nebýt na nikom závislý. Všichni pamatujeme dobu, kdy společnosti měly k dispozici byty, třeba i na svobodárnách, kde bylo možné bydlet a spokojeně žít, nyní není nic. Státní nebo městský byt obyčejný člověk nedostane přidělen. Vše se musí tvrdě zaplatit, pokud nemáte dostatek financí, nemáte vlastně žádné zastání.

Závěrem lze říci, že sociální možnosti v dnešní době jsou strašné. Nezisková organizace Vám sice pomůže radami jak začít znovu, co udělat jinak, ale Vy sami si musíte umět pomoci. Najít si práci, najít si bydlení. Pokud by byla v naší zemi možnost skutečně se odstěhovat do jiného města, mít tam možnost začít znovu, spolu se svými dětmi, vědět, že zde mám zajištěnou práci, která mě uživí, bylo by to více prospěšné, než většina vytištěných letáků s telefonními čísly. Telefonní čísla Vaše děti nenasytí. Ani právní pomoc není tak dokonalá, že by po zbytek Vašeho života nebyl ve Vás strach z toho, že se tyran vrátí a bude Vás opět týrat a ničit. Soudy v České republice jsou jako všechny orgány činné v trestním řízení omezeny zákony. Tyto nejsou pro tyto případy připraveny vše řešit. Co řeší krátkodobá ochrana před tyranem? Co řeší vykázaní na deset dnů nebo po prodloužení na půl roku? Nic. Pokud tyran nechce ukončit svoje jednání nebo Vy nejste připravena vše doma zanechat a začít někde znovu, není šance na úplné odpoutání se od něj. Máte společné děti, přátele, ve většině případů půjčky, hypotéky, dluhy a to vše se odráží od možnosti nebo lépe řečeno nemožnosti odejít.

Průzkum prokázal, že většina mužů i žen by byla ochotna vše zanechat tam, kde dochází k týrání a odstěhovat se do jiného města. Což naznačuje, že i s touto variantou by mohla Česká republika vyřešit týrání osob v rámci rodiny.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BENTOVIM, A. *Týrání a sexuální zneužívání v rodinách*, Praha : Grada, 1998. 117 s. ISBN 80-7169-629-3.
2. CONWAY, L. H. *Domácí násilí*. Praha : Albatros, 2007. 158 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*, 2. upravené vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2009. 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4.
4. GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J., KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*, 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 2000. 101 s. ISBN 80-7021-416-3.
5. GRIVNA, T., ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kolektiv. *Zákon o obětech trestných činů : komentář*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2014. 520 s. ISBN 978-80-7400-513-8.
6. KOTKOVÁ, M. a kolektiv. *Domácí násilí v kontextu rodiny a práce*. Brno : Spondea, o. p. s., 2014. 127 s. ISBN 978-80-260-7191-4.
7. KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R., KORNEL, M. *Právo proti domácímu násilí*, 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2011. 139 s. ISBN 978-80-7400-381-3.
8. MUFSONOVÁ, S., KRAUZOVÁ, R. *O týrání a zneužívání*. Praha : nakladatelství Lidové noviny, 1996. 131 s. ISBN 80-7106-194-8.
9. NOVOTNÁ, V., FEJT, V. *Sociálně-právní ochrana dětí*, 1. vyd. Praha : Univerzita Jana Ámose Komenského, 2009. 256 s. ISBN 978-80-86723-77-8.
10. PLECITÝ, V. *Zákon o rodině*. Praha : Eurounion, 2007. 521 s. ISBN 978-80-7317-063-9.
11. SZCZEPANIKOVÁ, A., ŽÁKOVÁ, M., LANGHANSOVÁ, H., *Jak jednat v případech domácího násilí?*, Brno: Liga lidských práv, 2004. 24 s. ISBN 80-239-2207-6.
12. ŠEDIVÁ, M., ŠEVČÍK, D., ŠTĚRBOVÁ, M., VEDRA, V., VITOUŠOVÁ, P. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha : Bílý kruh bezpečí, 2007. 54 s. ISBN 978-80-239-9449-0.

13. ŠPATENKOVÁ, N. a kolektiv. *Krizová intervence pro praxi*, 1. vyd. Praha : Grada, 2004. 197 s. ISBN 80-247-0586-9.
14. VITOUŠOVÁ, P., VEDRA, V. *Domácí násilí*, 3. upravené vyd. Pardubice : Bílý kruh bezpečí, 2009. 12 s. ISBN 978-80-86284-82-8.
15. VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kolektiv. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem, o. p. s., 2004. 194 s. ISBN 80-239-2106-1.
16. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*, 2. přepracované vyd. Praha : proFem, o. p. s., 2008. 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Ústavní zákon číslo 1/1193 Sb. Ústava České republiky. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 3-17.
2. ČESKO. Listina základních práv a svobod, číslo 2/1993 Sb. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 1, s. 17-23.
3. ČESKO. Zákon číslo 40/2009 Sb. Trestní zákoník. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.
4. ČESKO. Zákon číslo 140/1961 Sb. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 65, s. 1-48.
5. ČESKO. Zákon číslo 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním (trestní řád). *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 1-64.
6. ČESKO. Zákon číslo 94/1963 Sb. O rodině. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 1963, částka 53, s. 1-12.
7. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4156.
8. ČESKO. Zákon číslo 359/1999 Sb. O sociálně-právní ochraně dětí. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 111, s. 7662-7681.
9. ČESKO. Zákon č. 45/2013 Sb. O obětech trestných činů. *In Sběrka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 20, s. 322-348.
10. ČESKO. Zákon číslo 200/1990 Sb. o přestupcích. *In Sběrka zákonů, Česká republika*, 1990, částka 35, s. 810-826.

Ostatní zdroje

Rozhovor s panem Tomášem Němečkem, pracovníkem Zařízení sociální intervence Kladno dne 28.1.2014

Elektronické zdroje

Výroční zpráva za rok 2011, Zařízení sociální intervence Kladno [online], [cit. 19.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.zsi-kladno.cz/>>.

Výroční zpráva za rok 2012, Zařízení sociální intervence Kladno [online], [cit. 19.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.zsi-kladno.cz/>>.

Policie České republiky [online], [cit. 29.6.2014]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/kratkodoba-ochrana-otazky-a-odpovedi.aspx>>.

Informační centrum OSN v Praze [online], [cit. 28.3.2014] Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/vseobecna-deklarace-lidskych-prav.pdf>>.